

Vak 73

HET BELANGRIJKE DOCUMENT

DER DEVOTIE TOT

JESUS' H. HART.

GEDENKSCHRIFT

DER

POOLSCHÉ BISSCHOPPEN

VAN HET JAAR 1765,

DOOR

A. VERWEERD, S. J.

AMSTERDAM. G. BORG, 1877.

HET BELANGRIJKE DOCUMENT

DER DEVOTIE TOT

JESUS' H. HART.

~~~~~  
GEDENKSCHRIFT

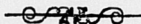
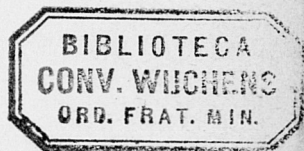
DER

## POOLSCHÉ BISSCHOPPEN

VAN HET JAAR 1765,

DOOR

A. VERWEERD, S. J.

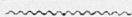


AMSTERDAM. G. BORG. 1877.

KERKELIJK GOEDGEKEURD.

~~~~~  
SNELDRUK VAN P. J. VAN SPIJK TE ZWOLLE.

VOORBERIGT.

Onder den titel: HET BELANGRIJKE DOCUMENT, leverde het jongst verschenen Januarij-nummer der *Maandrozen* een beknopt verslag van eene oorkonde, de merkwaardigste welligt, welke in de litteratuur van het H. Hart bestaat, het GEDENKSCHRIFT namelijk ten jare 1765 door de Poolse Bisschoppen tot de H. Congregatie der Kerkgebruiken gerigt, om eene eigene Mis en eigene Getijden voor het feest van 't H. Hart van Jesus te verkrijgen. Ofschoon den lezers van voornoemd tijdschrift in de tweede helft des vorigen jaargangs gelegenheid verschaft is, van het stuk kennis te nemen, zoo zal evenwel de herdruk in den vorm eener kleine brochure, waaraan alleenlijk het decreet der vergunning is toegevoegd, hun niet onwelkom wezen en andere vrienden van het H. Hart, die van het BELANGRIJKE DOCUMENT nog geen inzage erlangden, gereedelijk in staat stellen, om het te leeren

kennen en waarden. Zulk eene gewigtige verhandeling over eene devotie, welke ook ten onzent gestadig in uitbreiding en bloei toeneemt, behoorde niet binnen den betrekkelijk engen omvang van een maandschrift beperkt te blijven. Aan de bewerking is overigens zoo goed als niets gewijzigd, evenmin als aan het verslag, dat beknoptelijk den rijken inhoud aangeeft en tot inleiding dienen kan.

HET BELANGRIJKE DOCUMENT.

Wie in korte en bondige trekken geschetst wil zien, wat onder een historisch, dogmatisch, liturgisch en ascetisch opzigt over de devotie tot het H. Hart kan worden gezegd, leze het GEDENKSCHRIFT der Poolsche Bisschoppen. Van meer dan ééne achtbare en bevoegde zijde hoorden we dit gevoelen bevestigen. Het document begint ons te verhalen den oorsprong van het H. Sacramentsfeest, de worstelingen, welke plaats hadden, alvorens dit in de kerk werd ingevoerd, den rijken bloei en luister, welchen het binnen een tijdsverloop van 80 jaren over de gansche wereld erlangde. Verwissel in dit verhaal personen, tijden en plaatsen en het is, of u de oorsprong, de strijd en zegepraal der devotie tot het H. Hart ontvouwd wordt. Na eene korte beschouwing van 's Heeren feesten, die meer of min overeenkomst met het feest van

't H. Hart bezitten, inzonderheid de feesten van den Zoeten Naam, van 't H. Sacrament en van de Vijf Wonden, wordt het eigenlijke voorwerp uit een gezet, het God-menschelijk Hart van Jesus, én gelijk het in zich zelf is, én als levend zinnebeeld Zijner matelooze, door de wereld zoo diep miskende en verguisde liefde. Op welsprekende wijze wordt betoogd, hoe vereereenswaardig dit voorwerp is en hoe verheven het doel, door deze devotie beoogd. Daarna leggen de kerkvoogden hunne beden bloot, omkleed met redenen, welke bij uitstek geschikt zijn, om de verhooring aan te dringen.

Het geldt hier niet de invoering, maar de ontwikkeling eener vereering, welke reeds openlijk en volgens de voorschriften der Kerk bestaat, gelijk blijken mag uit de kanonieke oprigting van tallooze broederschappen en de daaraan verleende aflaten, uit de kerkelijke viering van 't feest en uit de oprigting van kerken, kapellen en altaren ter eere van Jesus' H. Hart. Daarbij bevat deze godsvrucht in zich zelve de dringendste gronden van aanbeveling. Neemt men het voorwerp dezer devotie, niets is goddelijker; beschouwt men het doel, niets is heiliger; geeft men acht op hare in- en nitwendige oefeningen, niets is volkomener; vestigt men eindelijk zijne aandacht op de vruchten, welke zij uit haren aard geschikt is voort te brengen, en ook werkelijk dagelijks voortbrengt, dan is niets voortreffelijker en aanbevelenswaardiger. Voegt men hier aan toe den zeldzamen ijver, waarmede het volk alom naar de feestviering van 't H. Hart stroomde, de kerken, welke te Zijner eer werden opgetrokken, de ongemeene vlugt, welke deze vereering over de geheele wereld nam, dan mogten Polen's Bisschoppen de ge-

gronde hope koesteren op eene verhooring, welke Rome in dergelijke gevallen nog nimmer geweigerd had. Het gewigt dezer redenen wordt nog verhoogd voor het koningrijk Polen, welks bewoners de warmste liefde en godsvrucht hebben jegens het H. Hart, daaraan vele en aanzienlijke gunsten dank weten en levendig vertrouwen, door de vereering van het H. Hart bevrijd te worden van de rampen en gevaren, die hen reeds drukken of bedreigen.

Dergelijke gronden pleitt'en ook voor Spanje, dat zijn smeeeking met die van Polen vereenigd had, terwijl beider verzoekschrift gesteund werd door de bede der vermaarde aartsbroederschap van Jesus' H. Hart te Rome, welke door de pausen geplant, reeds opgegroeid was tot een' boom, die zijne takken over de geheele aarde uitspreidd'e. Geen wonder, dat een door zoo grondige redenen gestaafd en zoo krachtig aangedrongen verzoek werd ingewilligd. En aldus ging de vurigste wensch van Polen's en Spanje's volk en geestelijkheid, zoo mede van de leden der Romeinsche Aartsbroederschap in vervulling en erlangde de katholieke wereld eene uitnemende en beknopte theologische verhandeling over de godsvrucht tot liet H. Hart, wier waarde nog aanzienlijk verhoogd wordt, doordien de bede, daarin vervat, zonder eenige beperking of wijziging door de Romeinsche Congregatie verhoord is en gevolgelijk het document zelf, zijdelings goedgekeurd, een hooger gezag verkregen heeft. Het stuk tot nog toe in de Romeinsche archieven bewaard, werd het eerst openbaar gemaakt door Pater Nilles S. J. in de 3^e uitgave van zijn vermaard werk: *de rationibus festorum Sanctissimi Cordis Jesu et Purissimi Cordis Mariae*

en in de »Maandrozen» op vaderlandschen bodem overgeplant.

Leest men deze oorkonde aandachtig, dan verdwijnen van lieverlede al de opwerpingen, welke tegen deze geest- en hartverheffende en verkwikkende devotie worden gemaakt, ook door hen, van wie men zulks niet verwachten zou.

GEDENKSCHRIFT DER POOLSCHÉ BISSCHOPPEN,

door J. B. Alegiani der Heilige, Roomsche Congregatie ten jare 1765 aangeboden, ten einde te verkrijgen eene eigene Mis en eigene Getijden ter eere van het H. Hart Onzes Heeren Jesus Christus. (1)

~~~~~
Eminentie! Hoogwaardigste Heer!

1. Zoo ooit beden ter verwerving van Getijden en eene Mis aan den Apostolischen Stoel werden gerigt, welke zekerlijk aanspraak op verhooring schijnen te hebben, dan behoort hiertoe gewis, èn om de zaak zelve die verzocht wordt, èn om het gezag van hen die het verzoek doen, èn om de zeer krachtige redenen waarop het steunt, gelijk straks blijken zal, de bede om de vergunning van een Officie en eene Mis, welke in dit schrijven vernieuwd wordt.

2. Alvorens echter onze gronden regtstreeks uiteen te zetten, laten wij eenige punten, tot regt verstand der geheele zaak volstrekt noodzakelijk, voorafgaan over den oorsprong, de vorderingen en den aard der vereering,

---

(1) D. N. Nilles S. J. de rationibus festorum sanctissimi Cordis Jesu et purissimi cordis Mariae. Edit 4a. tom. I p. 101 et seqq.

welke thans reeds over de geheele aarde aan het allerheiligst Hart van Jesus wordt gebracht.

§ 1.

3. Ofschoon er in de vroegere eeuwen altoos eenige heiligen zijn geweest, die een ongemeene godsvrucht tot het H. Hart van Jesus gekoesterd en daaraan in het bijzonder hulde hebben gebracht: toch was de devotie zelve niet in het volk overgegaan en de wijze van Jesus' Hart te vereeren, gelijk zij thans voorgesteld en beoefend wordt, nog niet in gebruik. Hoe echter, en door wien deze nieuwe devotie in het openbare leven is getreden, gaan wij nu verhalen, schier met dezelfde woorden, welke Pater Joseph de Gallifet gebezigd heeft in zijn uitstekend werk: *de Cultu Cordis Jesu* lib. 1, en doen dit des te gereeder, wijl de zaak door het verhaal zelf een grootere aanbeveling erlangt. (1)

4. De vereering van Jesus' allerheiligst Hart en de geheele wijze, waarop zij thans den geloovigen aangegeven en voorgesteld wordt, dankt haren oorsprong aan de private openbaringen, door Jesus zelve gedaan. Zelf heeft Hij gelast, dat Zijn Hart zou vereerd worden: zelf door goddelijke ingeving voorgeschreven, hoe die vereering moest geschieden en zeer lang te voren heeft Hij duidelijk voorspeld, wat later aan deze devotie letterlijk is vervuld.

---

(1) Het werk van P. de Gallifet was reeds te voren uitgereikt aan al de Doorluchtige Kardinalen, die in dit onderzoek betrokken waren.

5. Hoe dit geschied is, zal uit het volgende blijken. Evenwel kan het oorbaar zijn, eerst te doen opmerken, dat er tal van feesten en andere godsdienstige oefeningen zijn, welke, hetzij reeds overal, hetzij in zekere oorden, rijken en gewesten, onder goedkeuring des H. Stoels aangenomen en gevestigd, nogthans geen' anderen oorsprong hebben dan private openbaringen. Dusdanige zijn de feesten van O. L. Vrouw ter Sneeuw, der Verschijning van den H. Michaël, het Scapulierfeest en niet weinig andere. Doch onder alle feesten, welker aanvang en oorsprong aan private openbaring moet worden dank geweten, is er een, de gansche Kerk door vermaard, dat ons hier bij uitstek te stade komt, het feest van het Allerheiligst Sacrament. De instelling hiervan heeft met de instelling van 't feest, waarover wij thans handelen, zoo groote verwantschap en gelijkvormigheid, dat wie beider wording, voortgang, uiterlijken vorm, schoone gevolgen, moeilijkheden en ontwikkeling aandachtig overweegt, zal moeten erkennen, dat er bezwaarlijk twee dingen te vinden zijn, die zoo volmaakt op elkander gelijken. Dat dit feest zijn' oorsprong ontleent aan eene private openbaring, blijkt uit de Bul van Urbanus IV, waardoor het voor de gansche kerk werd ingesteld. (Bullar. Rom. tom I). Hier leest men in § 1: »Toen wij nog een nederiger ambt bekleedd'en, hebben wij vernomen, dat eenigen Katholieken door goddelijke ingeving geopenbaard is geworden, dat zulk een feest algemeen in de kerk behoorde te worden gevierd." Deze openbaring is geschied aan eene Godgewijde maagd, met name Juliana, die later in de rij der heiligen is opgenomen, gelijk te zien is in haar leven bij de Bollandisten op den 5^{den} April.

6. Juliana leefde, niet ver van de stad Luik, in haar klooster verborgen, toen God, Die Zijn grootste welbehagen schept in de nederigheid en met de eenvoudigen vertrouwelijk spreekt, het H. Sacramentsfeest, in de kerk nog onbekend, willende instellen, zich verwaardigde, Zijn hemelsch plan aan deze ootmoedige en eenvoudige maagd mede te deelen; Hij beduidde haar tevens, tot de uitvoering van dit plan zich van hare medewerking te willen bedienen. De maagd door deze mededeeling verplet, verbaasd over de ongewoonheid van het voorval en afgeschrikt door de moeilijkheden, besepte, hoe weinig deze taak strookte met de zwakheid eener vrouw, bij name eener kloostervrouw, van alle menschelijke hulp en bijstand verstoken; zij wantrouwde de haar van den hemel toegezonden openbaring en weerstond twintig volle jaren den goddelijken aandrang, zonder zich aan iemand te durven uiten. Toen God echter geen langer uitstel duldd'e en niet ophield, Juliana's geweten te prikkelen, becroop haar de vrees, dat zij door weerstand te blijven bieden aan den goddelijken wil den Heer zou beleedigen, en door die vreeze verwonnen, maakte zij eindelijk de geheele zaak aan haren biechtvader kenbaar.

7. Die biechtvader was een kanunnik van Luik, een vroom man en uitgerust met de kennis van de onderscheiding der geesten. Daar Juliana's heiligheid hem reeds lang gebleken was, kon hij, geholpen door een goddelijk licht, dat hem inwendig bestraalde, de echtheid der bovennatuurlijke openbaring onmogelijk in twijfel trekken. Om echter in eene zaak van zoo hoog gewigt met de passende voorzigtigheid te werk te gaan, achtte hij het zake, den raad in te winnen van eenige mannen, even-

zeer door vroomheid als door wetenschap uitmuntende. Na alles grondig onderzocht te hebben, keurden zij eenparig de denkwijze des biechtvaders goed en besloten met gemeenschappelijk overleg, de uitvoering van den goddelijken wil met ijver door te zetten.

8. Doch naauwelijks was de tijding, dat er een nieuw feest ter eere van den Godmensch in het H. Sacrament zou worden ingevoerd, ruchtbaar geworden, of er ontstond zulk eene opschudding onder 't volk, de gemoederen geraakten in zulke spanning, de ontwerpers en begunstigers van dit plan werden door zulke vervolgingen bestookt en gekweld, dat men er inderdaad verbaasd over moet staan. Aldus werd dit feest, een der heiligste, welke thans in de Kerk bestaan, een der aan het volk dierbaarste, heilrijkste feesten, bij zijn' oorsprong allerheftigst bestreden en met alle kracht geweerd, zoodat een toenmalig geschiedschrijver, die dezen strijd geboekt heeft, konde getuigen: »dat dit feest tot een teeken van weerspraak is gesteld geweest en dat het tallooze tegenstanders en allerbitterste bestrijders gehad heeft." (Bollandisten t. a. p. in 't leven der H. Juliana boek II, hoofdstuk 3.)

9. Het ontbrak den vijanden aan geen gronden, om hunne personen en tegenkantingen te verdedigen. De heilige godsvrucht werd bestreden als eene nieuwigheid, in de vorige eeuwen onbekend en uit dien hoofde alleen reeds verwerpelijk. Zij schreeuwden, dat het nieuwe feest daarenboven nutteloos en geheel overtollig was; 't werd immers gevierd in de Goede Week, op Witten Donderdag; daarbij werd in de H. Mis dagelijks de gedachtenis der instelling van het Allerheiligst Sacrament gehouden. De naam zelf van *Còrpus Christi* (Ligchaam van Christus),

welke aan het feest gegeven werd, bood den twistzoekers stof tot beschimping: door dat woord namelijk, zoo heette het, werd alleen het stoffelijk vleesch aan de godsvrucht en vereering der geloovigen voorgesteld: 't was hun niet begrijpelijk, hoe de vereering van het vleesch van Christus de soliede vroomheid kon bevorderen; zij waren van oordeel, dat de echte godsvrucht der christenen een minder stoffelijk en zinnelijk voorwerp eischte. Daarenboven door de nieuwe devotie, zoo lasterden zij voort, scheen Christus zelf in zekeren zin gescheiden te worden, die geheel en al in de Eucharistie tegenwoordig is, en aan Zijn Ligchaam alleen de voornaamste en eene geheel bijzondere hulde te brengen, die wel aan den persoon toekomt, maar niet aan een gedeelte, was eene praktijk, welke niet van bijgeloovigheid kon worden vrijgepleit. Eindelijk moet ter vereering van het Ligchaam van Christus een feestdag worden aangewezen, dan behoort men zulks met gelijk regt voor Zijne Ziel, Zijne Godheid, Zijn' Persoon te doen. Door deze en dergelijke redenen werd de nieuwe instelling van het feest fel en onverpoosd bekampt. Maar deze hoogheilige zaak op goddelijken last aangevangen, als midden in de golven door een' woedenden storm allerzijds geslingerd, volgde onder de leiding der goddelijke Voorzienigheid een' gelukkigen koers. Van lieverlede drong zij in onderscheidene oorden door; de nevelen der vooroordeelen slonken allengs weg, hare waarheid en degelijkheid werd erkend en gebillijkt, en behield in de gemoederen der vijanden zelve de overhand, naar gelang de tegenovergestelde dwaling daaruit week.

10. De bisschop van Luik was de allereerste, die het

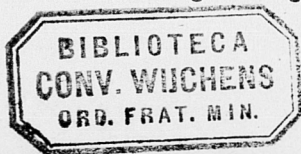

nieuwe feest ten jare 1246 goedkeurde en openlijk wilde gevierd hebben; van hieruit verbreidde het zich in de naburige provinciën, drong verder door en werd, na verloop van jaren, in de verwijderdste gewesten aangenomen, gedurig aan nieuwe tegenspraak onderworpen, totdat het in 1264 op last van den voornoemden Paus Urbanus IV, in weerwil van nog talrijke bestrijders, aan de algeheele Kerk werd voorgesteld; het werd later in de Kerkvergadering van Vienne door Clemens V bevestigd, en omstreeks 80 jaren na zijn ontstaan, kon het zich alom in een vreedzame zegepraal verheugen.

11. Wij moesten bij de vermelde feiten eene wijl stil staan, omdat zij eene eigenaardige schildering leveren van alles, wat met de instelling van 't feest van Jesus' Hart is geschied, gelijk een ieder aldra zal inzien, die eene vergelijking ontwerpt tusschen den aanvang en de uitbreiding dier beide feesten.

§ 2.

12. Er leefde te Paray (eene stad van 't hertogdom Bourgondië, in Frankrijk) eene kloostermaagd, Margaretha Alacoque, uit de orde van Maria-Bezoeking, door den H. Franciscus van Sales gesticht. Zij stierf in het jaar 1690. Uitstekend door haren heiligen levenswandel was zij met alle hemelsche genadegaven in overrijke mate toegerust, gelijk genoegzaam blijkt uit haar leven, beschreven door Joannes Josephus Languet, bisschop van Soissons, een' man, door zijne geleerdheid evenzeer als door zijne vroomheid vermaard. Dit was nu de kloosterling, welke de Heer Jesus zich gewaardigde uit te kiezen,

om den grond te leggen van het feest, tot de vereering van Zijn Hart bestemd. Ten einde haar tot zulk een groot werk voor te bereiden, ving Hij aan, eenige hemelsche en wonderbare verlichtingen in hare ziel te storten over de voortreffelijkheid van Zijn Hart. Hierdoor opgetogen van bewondering, begon zij van eene zoo groote liefde tot het allerheiligst Hart te ontvlammen, dat de ijver voor de uitbreiding Zijner glorie haar bijkans scheen te zullen verteren. Niets anders dacht zij, niets anders sprak zij, niets anders zocht zij, niets verlangde zij vuriger, om niets smeekte zij dringender: en des te meer werd zij door de teederste genegenheid gedreven tot het Hart van Jesus, wyl de vermaarde Kerkvoogd, de H. Franciscus van Sales, insteller der voornoemde orde, dergelijke godsvrucht zijn dochteren had aanbevolen, gelijk te lezen is in zijne brieven, door Benedictus XIV, heiliger gedachtenis, aangegeven (Lib. IV. part. 2. cap. 31, n. 19).

13. Toen Jesus Zijne dienaar aldus gevormd en voorbereid had, begenadigde Hij haar, als Hij meer plagt te doen, met een hemelsch visioen en gaf haar Zijn verlangen te kennen, dat aan Zijn allerheiligst Hart in de Kerk een bijzondere vereering gebragt en tot dat einde een nieuwe feestviering werd ingevoerd.

Baarde de tijding van de instelling der nieuwe feestviering haar groote blijdschap en vreugd, even groote droefheid en vrees veroorzaakte haar de wijze, waarop de zaak moest worden tot stand gebragt, wyl het scheen, dat hiertoe hare medewerking verlangd werd; van hare geringheid volkomen bewust, ervoer zij gelijke gemoedsaandoeningen, als wij in de Zalige Juliana hebben op-

gemerkt: zij vreesde, zweeg, weerstond jaren lang den goddelijken indrukken en vermaningen, totdat zij door de prikkelen des gewetens en de vrees van God te beledigen verwonnen, vooral toen zij een geschikten biechtvader gevonden had, besloot, hem alles te openbaren.

14. Die biechtvader was Claudius de la Colombière, een Pater der Sociëteit van Jesus, dezelfde, die reeds door geheel Europa vermaard is, en wiens naam dezelfde heilige leeraar onder de Evangeliepredikers met roem vermeldt. (Lib. 4 parte 2. cap. 31, n. 22). Aan zulk een groot man, deelde zij het visioen, hetwelk zij ontvangen had, mede, eerst mondeling, later op zijn bevel ook in geschrifte, met die bewoordingen, welke P. Claudius opteekende in een boekske, waarin hij gemeenlijk de hemelsche verlichtingen schreef, hem door den Vader der lichten geschonken, inzonderheid wanneer hij, volgens het gebruik der Sociëteit, zijne geestelijke oefeningen deed:

»Toen ik eens op een' dag, onder het octaaf van het Sacramentsfeest, mij voor het Allerheiligste met het gebed bezig hield, werd ik door mijn' Heer boven alle mate met hemelsche genaden vervuld. Ik gevoelde den vurigen wensch, om voor zoo groote weldaden, naar mijn zwak vermogen, iets te vergelden. De Heer gaf gehoor aan mijne verlangens en sprak tot mij: gij kunt niets **Mij** welgevalliger doen, dan te volbrengen, wat Ik u vroeger reeds dikwijler gezegd heb. Daarop **Zijn** allerheiligst **Hart** toonende, zeide **Hij**: ziet gij **Mijn Hart**? Dat **Hart**, **Hetwelk** van zoo groote liefde tot de menschen ontstoken is, dat **Het** niets gespaard en **Zijne** krachten bijkans uitgeput en verteerd heeft, om hun die onmetelijke liefde door de zekerste teekenen te be-

wijzen. En toch houdt het meerendeel der menschen, wel verre van zich dankbaar en minzaam te toonen, niet op, Mij in dit liefdegeheim met smaad en beledigingen te kwetsen. En wat Mij nog pijnlijker valt, is, dat Ik zulk een leed van personen, aan Mij toegewijd, moet verduren. Daarom vraag Ik van u, dat de Vrijdag, onmiddellijk na het octaaf van 't H. Sacramentsfeest, aan de vereering van Mijn Hart bijzonder worde gewijd; op dien dag zal men naderen tot de H. Tafel en de beledigingen, Mijn Hart in het altaargeheim aangedaan, vooral ten tijde, dat Ik den geloovigen openlijk ter vereering uitgesteld ben, door eene eereboete vergoeden. En ik beloof, dat al degenen, die deze eere aan Mijn Hart zullen schenken, door den invloed van dit Goddelijk Hart zelf, met een' overvloed van hemelsche genaden zullen overladen worden."

15. Toen echter Gods dienaar door hare eigene zwakheid en de bezwaarlijkheid der opgelegde taak werd afgeschrikt, zeide Hij haar, wel te moede en vol vertrouwen te zijn; Hij zou haar immers bijstaan; daarbij gaf Hij haar ter vestiging en uitbreiding van deze devotie een' helper in P. Claudius, aan wien zij dit alles moest openbaren. Daar P. Claudius de heiligheid der maagd grondig kende en in de gansche zaak hoegenaamd geen misleiding kon vermoeden, ontving hij 's Heeren last met passenden eerbied, en beijverde zich, zelf naar best vermogen, zoo lang hij leefde, de vereering van Jesus' Hart te bevorderen, en droeg, zelfs na zijn' dood, zeer veel tot hare uitbreiding bij: want naauwelijks was hij gestorven, of zijne handschriften, overwaardig om in 't licht te komen, werden uitgegeven, en onder deze werd ook

het bovenvermeld boekske gevonden, dat waarlijk bewonderenswaardige gevoelens van godsvrucht ademde, door het volk met ongemeene gretigheid werd ontvangen en ook nu nog in geheel Europa door vrome zielen met groote vrucht gelezen wordt. Door eene beschikking Gods, Die lang te voren alles tot het voorgestelde doel wonderbaar had geleid, was de bovenstaande openbaring in dat boekje ingelaseht en hierdoor erlangde de devotie tot Jesus' Hart een voortreffelijke aanbeveling en vloeyde uit die bron het eerst onder het volk. Ditzelfde boek werd later door andere gevolgd, welke het eigen onderwerp rijker en klaarder ontwikkelden en onderscheidene oefeningen en gebeden ter eere van het H. Hart bevatteden. Hierdoor werd die allerheiligste godsvrucht nog meer bekend en velen begonnen haar te bezigen en in praktijk te brengen.

Doch de aanvang dezer nieuwe praktijk en vereering was ook de aanvang harer vervolging. Want naauwelijks bespeurde men, dat die nieuwe godsvrucht oefening zich verspreidd'e en door het gebruik ontwikkelde, of er ontstond eene gisting der gemoederen, een strijd, een geschreeuw, aan 't ongeloofelijke grenzende. Maar wat wonder? Diezelfde verschijnselen hebben immers plaats gehad bij de instelling van het H. Sacramentsfeest. Ons bevreemdt het, dat die dingen eens gebeurd zijn, onzen nakomelingen zal het bevreedden, dat zij ook in onze zaak hebben kunnen geschieden.

16. Het lust ons niet, in bijzonderheden op te sommen, wat er al smadelijks tegen deze heilige devotie gesproken, geschreven en gedaan is; met welke heftigheid en bitterheid zelfs ordens-geestelijken tegen hare stichters en

bevorderaars zijn uitgevaren. Alles zullen wij met één woord zamenvatten: wat wij over de wording van het H. Sacramentsfeest gemeld hebben, werd hier stuk voor stuk herhaald. Wat echter toen gebeurde, is ook thans geschied. De verwekte storm kon den gang der heilige godsvrucht wel vertragen, maar niet verhinderen. Want onder den bijstand van Gods Voorzienigheid, die »alles van het eene einde tot het andere krachtig bereikt en liefelijk beschikt" (Wijsheid, 8. 1.), gebeurde het, dat deze devotie door de warmte zelve, waarmede dezen haar bestreden, genen haar verdedigden, helderder gekend, en daarna verder verspreid werd. Eerst werd zij steelswijze en schroomvallig door weinigen aangenomen, later openlijk en moedig beoefend, vooral in religieuze orden en wel met zulk gevolg, dat de zaakkundigen hierin den vinger Gods blijkbaar moesten erkennen. Boeken, over dit onderwerp geschreven, werden geheel Frankrijk door verspreid, beeldtenissen van het allerheiligst Hart in grooten getale geschilderd en gehouwen, werden op honderde plaatsen den geloovigen ter vereering openlijk voorgesteld, altaren voor het Hart van Jesus opgericht, zeer vele Broederschappen ter eere van hetzelfde Goddelijke Hart in alle provinciën van Frankrijk met goedkeuring der Bisschoppen ingesteld en door den Apostolischen Stoel met de gebruikelijke Aflaten verrijkt, een feestdag werd voor het Hart van Jesus bestemd, en door die Broederschappen, gelijk te geschieden pleegt, met alle pracht en luister gevierd.

17. De bovengenoemde Religieusen van Maria-Bezoeking erlangden de vergunning, dit feest ieder jaar met gelijke plegtigheid in hare kerken te vieren, eerst van de

Bisschopen voor geheel Frankrijk, later van de Pausen door een bijzonder Aflaatsbreve voor de geheele wereld. (*Sum.* n. 6.) Carolus Franciscus de Loménie de Brienne, Bisschop van Coutances, in Normandië, schijnt in Frankrijk de allereerste te zijn geweest, die aan het Hart van Jesus een plechtige vereering bewezen heeft; want reeds in 1688 had hij in zijn Seminarie een' tempel ter eere van het allerheiligste Hart gebouwd en gewijd, een godvruchtige Vereeniging van Jesus' Hart opgericht, door den Stoel van Rome met aflaten begunstigd en vierde hij het feest van 't H. Hart van Jesus openlijk met de schitterendste plegtigheid. Petrus de Grammont, aartsbisschop van Besançon, uitstekend door zijne vroomheid en geloofsijver, billikte de vereering van Jesus' Hart ten jare 1692 zoo zeer, dat hij verordende, op den feestdag van het H. Hart, eene expresselijk daartoe vervaardigde Mis te lezen en haar in het Mis-boek van het diocees, hetwelk van 't Romeinsche Missaal verschilde, in te voegen. Dit voorbeeld volgde de Bisschop van Langres, die eveneens het feest van Jesus' Hart in zijn diocees invoerde en de Mis van Besançon in zijn Missaal plaatsen liet. Franciscus Paulus de Villeroy de Neufville, aartsbisschop van Lyon en Primaat van Frankrijk liet op den 3^{den} December 1718 eene verordening drukken, waarbij bepaald werd, dat het feest van 't Hart van Jesus over zijn geheel uitgestrekt bisdom moest worden gevierd. Ook de orde van den H. Benedictus meende, op bijzondere wijze de vereering van het allerheiligst Hart in Frankrijk te moeten bevorderen: zij vierde in hare kerken, op een' bepaalden dag, het feest van 't H. Hart met een eigen Officie van den dubbelen ritus, 2^e klas,

gelijk uit het Directorium dezer orde, te Parijs uitgegeven, blijkbaar is.

§ 3.

18. Eer 40 jaren verlopen waren, had deze heilige devotie, ten spijt van alle hindernissen, zich allengs over alle provinciën van Frankrijk uitgebreid en bloeide alom tot overgroot heil der zielen en tot vreugde van alle braven. Evenwel bleef zij nog binnen de grenzen van Frankrijk beperkt, toen plotseling, tegen aller verwachting, een nieuwe, wonderbare, door Gods Voorzienigheid bereide wijze van vereering ontstond, die meer dan elke andere geschikt en berekend was, om deze allerheiligste godsvrucht ook onder andere volken te verbreiden, om de gemoederen der menschen te treffen en te overreden, om den ijver der Herders te prikkelen en aller eerbied voor de heilige zaak te winnen. Toen namelijk in de jaren 1720 en 1721 de pest in Frankrijk woedd'e en de bloeiendste steden van Provence jammerlijk vernielde, gaf God iedere der door de pest geteisterde steden het denkbeeld in, tot het Hart van Jesus, als tot de zekerste schuilplaats hare toevlugt te nemen; allergretigst werd dit plan door de Kerkvoogden en burgerlijke overheden aangenomen en allen wijdd'en zich, ook door plechtige geloften, het Allerheiligst Hart toe en ondervonden zichtbaar de hulp des hemels. Door die beloften verpligtt'en zij zich bijzonderlijk, onder goedkeuring en volgens de verordening der Bisschoppen, het feest van Jesus' hoogheilig Hart ten eeuwigen dage jaarlijks te zullen vieren. Dit geschiedde eerst te Marseille, waar de pest vooral

woedd'e, daarna te Aix, te Toulon, te Arles, te Avignon. Toen deze pest, welke Provence teisterde, ook de naburige omstreken met schrik had vervuld, bevestigde de bovengenoemde Aartsbisschop van Lyon op den 3^{den} Junij 1721 zijn eerste verordening omtrent de viering van het Feest door een nieuw decreet en beval den dag, aan het Hart van Jesus gewijd, in zijn geheele diocees als feestdag te vieren. Dit alles is ontleend aan de authentieke oorkonden, door P. Joseph de Gallifet meegedeeld aan 't einde van zijn werk: *de Cultu Cordis Jesu* (over de vereering van het Hart van Jesus.)

19. Die plotselinge, die onverwachte, die plechtige wending van volkeren en Kerkvoogden tot het Hart van Jesus, dat ophouden der pest, onverwijd op de gelofte gevolgd, droeg ongemeen veel bij tot aanbeveling dier allerzoetste godsvrucht en tot hare verbreiding onder alle volken. Want nauwelijks was door deze wondervolle gebeurtenis de heilige devotie en de kracht, die in haar gelegen is, bekend geworden, of de volkeren namen haar met groote gretigheid aan en overal werden Broederschappen opgericht, welke zich onder de banier van Jesus' Hart schaarden en aan de vereering er van zich ijverig toewijdd'en. Opdat echter zeker blijke, hoe groot het getal dier broederschappen is, en opdat men hieruit kunne afleiden, hoe ver de vereering van het Allerheiligst Hart zich in de gansche Kerk heeft uitgebreid, zullen wij in het *Summarium* N°. 7 en 8 de lijst er van meedeelen, naauwkeurig ontleend aan de verzamelingen der Aflaten zelve, te Rome bewaard.

20. Hieruit blijkt 1°., dat haar getal in verloop van weinige jaren geklommen is tot 1090 en meer, over de

geheele christelijke wereld verspreid, een getal, dat gewis aan het wonderbare grenst. Want zonder goddelijke inwerking, dunkt ons, kon het niet gebeuren, dat zoo vele volken, door plaats, karakter, zeden, strevingen zoo zeer van elkander onderscheiden, eene nieuwe, hun onbekende vereering, waarvan zij tot nog toe niets gehoord hadden, aannamen en met gemeenschappelijken ijver omhelsden; vooral, zoo men in aanmerking neemt, dat de devotie tot het allerheiligst Hart de gewone hulpmiddelen tot voortplanting ontbeerd heeft: zij werd immers te voren niet bevorderd door de bijzondere bescherming van een' koning, van eene provincie, van eene gemeente, of religieuze orde, gelijk wij bij andere godsvruchttoefeningen zien gebeuren. Zijn deze eigen of verbonden aan bepaalde plaatsen of kloosterorden, gelijk de Rozenkrans, het Scapulier en anderen van dien aard, dan worden ze als hun eigendom, als eene zaak hun door God toevertrouwd, gelijk het voegt, krachtdadig aangepredikt en bevorderd. Maar de devotie tot het Hart van Jesus, was aan geene provincie, aan geen Bisdom, aan geen kloosterorde op bijzondere wijs verbonden: zij kon dus ook geen bijzonderen beschermer hebben.

21. Uit het aangestipt register blijkt 2°, dat deze heilige godsvrucht in alle provinciën van Italië, Duitschland, Frankrijk, Spanje, Portugal, Zwitserland, Bohemen, Hongarijë, België, Piëmont, Savoye verspreid was: dat zij nog in andere en wel de verst verwijderde landen, in 't Chineesche rijk, in Indië, Persië, Syrië, Mexico, Canada en in de eilanden van Amerika was doorgedrongen.

22. Daaruit blijkt 3°, dat zij door de aanzienlijkste Bisschoppen en Kerken van zoovele streken was aange-

nomen en ingevoerd. In Italië te Rome, Napels, Venetië, Florence, Milaan, Genua, Turijn, Placenza. In Duitschland te Weenen, Mainz, Keulen, Trier, Augsburg, Constans, Spiers. In Frankrijk te Parijs, Lyon, Rouaan, Narbonne en, om niet wijdloopig te worden, in alle Aartsbisdommen (N°. 18) en Bisdommen (N°. 70) van dit rijk. Dat zelfde kan van andere streken worden gezegd. Het zij genoeg, de voornaamste steden er van op te noemen. In Spanje Madrid. In Portugal Lissabon. In Polen Krakau. In Lithuanie Wilna. In Bohemen Praag. In Hongarije Pest. In België Mechelen. In Sicilië Palermo en Messina. In Savoye Chambery. In Zwitserland Bazel. In China Peking. In Turkije Constantinopel. In Syrië Damascus. In Persië Tulpha, de voorstad van Ispahan. In Indiën Pondicherij. In 't Mexicaansche rijk Mexico. In Canada Quebec. Op de Amerikaansche eilanden op Martinique, op Guadaloupe, op 't eiland San Domingo.

23. Daaruit blijkt 4°, dat die heilige godsvrucht door alle kloosterorden van beiderlei geslacht aangenomen en in hunne kerken ingevoerd is, door de Benedictijnen, Augustijnen, Coelestijnen, Carmelieten, Bernardijnen, Dominicanen, Franciscanen, Trinitarissen, Minimien, Barnabieten, Brigittijnen, Capucijnen, door de Sociëteit van Jesus en door de leden der Scholae Piaë.

§ 4.

24. Na deze opmerkingen omtrent den oorsprong en vooruitgang der heilige devotie gaan we over tot de verklaring harer natuur. Vooreerst lette men wel, dat de feesten, door de Kerk goedgekeurd, niet op één, maar

op verschillende gronden steunen, naar gelang der verscheidenheid van hun voorwerp en doel en dat alzoo de wijze van vereering, welke op die feesten plaats heeft, niet voor alle ééne en dezelfde is. Zoo wordt den Heiligen op hunne feesten door de Kerk eene openbare vereering gebragt, wegens hunne voortreffelijke deugden, en deze deugden zijn dan de grond der vereering: diezelfde grond is mede geldig, wanneer de vereering aan hunne Relikwieën wordt gebragt. Die vereering slaat niet alleen op den heilige zelven, maar ook, en wel onmiddellijk op de Relikwieën, gelijk zij slaat op de beeldtenis, zoo een heilige in zijne beeldtenis wordt vereerd.

Somwijlen worden door de Kerk feesten ingesteld ter huldiging van eenige bijzondere gave, door God mildelijk aan een' of anderen heilige verleend: zoodanig zijn de feesten der wondteekenen van den H. Franciscus en der doorboring van het hart der H. Teresia; het eerste werd met eigene Mis en Getijden voor de geheele Kerk ingesteld, het tweede voor de Carmelietenorde. In dit geval slaat de vereering op de heiligen zelve en de grond der vereering zijn deels hunne deugden, is deels de bijzondere gave, welker gedachtenis wordt gevierd. En dit zij in 't algemeen aangemerkt.

26. Komen wij nu nader tot onze zaak. Tal van feesten zijn ingesteld ter eere van Christus, onzen Heer en Zaligmaker, deels in de eerste eeuwen der Kerk en zelfs ten tijde der Apostelen, deels in de volgende eeuwen. Niet al deze feesten steunen op denzelfden grond en de wijze van vereering, welke hier aan Christus bewezen wordt, is niet eene en dezelfde. Want ofschoon Christus onze Heer in alle als hoofdoorwerp wordt vereerd,

zoo wordt Hij toch onder verschillende opzigten vereerd, welke de verscheidenheid der feesten en huone benamingen bepalen. Zoo vereeren wij Christus bij Zijne Geboorte als een klein kind; in Zijn lijden als lijdende; in Zijne Verrijzenis als verrezene; in Zijne Hemelvaart als opgaande tot den Vader; en ofschoon in elk dier feesten een en dezelfde Christus ons ter vereering wordt voorgesteld, zoo is toch de gedeeltelijke grond der vereering telkens een andere. Behalve die feesten, welke schier bij de wording der Kerk zijn ingesteld, werden in verloop van tijd andere door bijzondere personen of kerken ingevoerd. De Roomsche Kerk, de Moeder en Meesteres aller kerken, stelde, volgens hare gewoonte, een naauwkeurig onderzoek in, om zich te vergewissen, of de invoering passend en ten algemeene nutte der geloovigen bleek te zijn; dan nam zij het feest aan voor de geheele Kerk, liet het openlijk vieren en hechtte, ten einde het te bevestigen en te bestendigen, naar zegel aan de eigene Mis en Getijden.

Zoodanig was te allen tijde het gebruik der Roomsche Kerk, als blijkt uit de kerkelijke oorkonden en te zien is bij Baronius, Gujjet, Thomassinus en anderen; een gebruik, dat gewis niet zonder de grootste vermetelheid mag gegispt worden; een gebruik mede strookende met den goddelijken wil en de menschelijke zwakheid. Het strookt met den goddelijken wil; het is immers nu en dan, het zij door authentieke openbaringen, wel aan private personen gedaan, maar toch van hoog belang en ontwijfelbare echtheid, hetzij door bewezen wonderen, hetzij op eenige andere wijze helder gebleken, dat God de invoering van deze of gene godsvrucht uitdrukkelijk

verlangde. Het strookt ook met de menschelijke zwakheid; want zóó zijn de menschen: op den langen duur krijgen zij weerzin tegen van oudsher gebezigde godsdienstoefeningen en schijnen altoos naar iets nieuws te verlangen, doch bestaan er nieuwe feesten, dan wordt door de nieuwhed zelve een nieuwe liefde tot Christus en een nieuwe godsvrucht voortgebracht en opgewekt.

26. Van deze nieuwe soort van feesten zijn er eenige, welke eene nadere overweging verdienen, wijl zij meer dan andere leiden tot ons doel: want niet alleen verspreiden zij het helderste licht over de verklaring der devotie tot het Hart van Jesus en hare verdediging tegen de opwerpingen, maar zij toonen ook duidelijk aan hoe regtmatig, billijk en gegrond de bede is, welke wij ter verwerving van een eigene Mis en eigene Getijden van 't Allerheiligst Hart nederig hernieuwen. Op drie van die nieuwere feesten willen wij alleenlijk de aandacht vestigen, opdat uit de onderlinge vergelijking duidelijk blijke, waarin het wezen der devotie tot het Hart van Jesus bestaat, wat het voorwerp is, hetwelk op 't feest van 't H. Hart den geloovigen ter vereering wordt voorgesteld, hoe overeenkomstig het is met de godsdienst en hoe zeer het met de wetten en gebruiken der Kerk strookt.

27. Vangen wij aan met het feest van den Allerheiligsten Naam Jesus. Deze Naam, op eene schilderij afgebeeld, werd misschien het eerst ter vereering voorgesteld door den H. Bernardinus van Siëna, die onder de banier van dien H. Naam wonderbare bekeeringen van zondaars verkreeg en aller harten van liefde tot Christus ontvlamde. De nieuwhed der zaak, gelijk het al ge-

beurt, schokte het gemoed van velen, wjl zij meenden, dat die devotie minder overeenkomstig was met de christelijke vroomheid en godsdienst. De zaak werd voor den H. Stoel gebragt en het pleit op het Vatikaan in 's Pausen tegenwoordigheid gevoerd. Tot verdediger der vereering van den Allerheiligsten Naam werd benoemd de wereldberoemde H. Joannes à Capistrano, die voor den H. Bernardinus, zijn' voormaligen leermeester, optrad. Hij redeneerde met zulk eene welsprekendheid en duidelijkheid en verklaarde en handhaafde zoo overtuigend de redenen, waarom deze Naam vereerd werd en moest worden, het eigenlijke voorwerp dezer vereering en hare volmaakte overeenkomst met het Christendom, dat niet alleen de H. Bernardinus, wegens bijgeloovigheid aangeklaagd, door den Paus zelven van die blaam gezuiverd en de devotie algemeen werd toegestaan, maar dat ook in verloop van tijd door de Kerk zelve een bijzonder feest ingesteld, en door de vergunning van een eigene Mis en eigene Getijden bekroond en bevestigd werd. Het hoofdvoorwerp van dit feest is Christus de Heer, Die van alle plegtigheden, Hem betreffende en Hem ter eere geschiedende, het hoofdvoorwerp is. Het stoffelijk, minder voornamelijk voorwerp, naar hetwelk evenwel het feest genoemd wordt, is de H. Naam zelf. De voornaamste grond der vereering is de Persoon des Woords met Zijne menschheid vereenigd; den minder voornamen, maar toch gedeeltelijken grond der vereering vormen de eigenschappen en geheimen, in dezen Allerheiligsten Naam vervat: de vereering echter slaat op beide voorwerpen; immers Christus wordt vereerd, maar te gelijk en door denzelfden act wordt de Naam zelf mede vereerd, zoodat de

Kerk de Getijden van dit feest waarlijk en eigenlijk de *Getijden van den Naam Jesus* noemt.

28. Het tweede is het H. Sacramentsfeest, door Paus Urbanus IV, gelijk vroeger verhaald is, met eigene Mis en Getijden voor de geheele Kerk ingesteld. Het hoofdvoorwerp van dit feest en van de hulde, die daarop wordt gebracht, is de geheele en onverdeelde Christus, verborgen in het Altaarsacrament: het tweede, minder voorname, maar toch werkelijke voorwerp is het Ligchaam van Christus, dat het feest zijne benaming schenkt en bij uitstek op een bijzondere wijze geëerd en gehuldigd wordt. De goddelijkheid des Woords met het Ligchaam vereenigd en de gaven, door God aan het Ligchaam verleend, maken den grond der vereering uit. Dit feest werd hoofdzakelijk ingesteld met het doel, om de beleedigingen, datzelfde Ligchaam vooral in het lijden aangedaan, door een bijzonder huldebetoon te herstellen, en tevens om de geheugenis te vernieuwen der onmetelijke weldaad, door de instelling van dit Sacrament aan het menschelijk geslacht bewezen.

29. Het derde is het feest der Vijf Wonden van Christus onzen Heer, een feest, dat, ofschoon tot dusverre niet in de gansche Kerk ingevoerd, evenwel veel gevierd wordt en wel met eigene Getijden en Mis, reeds lang door deze H. Congregatie toegestaan. Het eerste en hoofdvoorwerp van dit feest is de lijdende Christus, het tweede en stoffelijke voorwerp, waaraan het ook zijn naam ontleent, zijn de wonden, of wel die bijzondere deelen des Ligchaams, welke in het lijden doorboord zijn; want ook deze worden als gedeeltelijk voorwerp vereerd. De grond der vereering is de Persoon des Woords,

benevens de smarten, welke Hij in de gewonde deelen des Ligchaams verduurd heeft.

30. Om de naauwe verwantschap dezer feesten met het onze acht'ten wij het doeltreffend, deze ietwat wijdloopige verhandeling te laten voorafgaan. Nu gaan wij den aard en het voorwerp der vereering van Jesus' Hart bepalen. Wijl echter de geheele leer van deze devotie, uit de bovenvermelde openbaring, welke er aanleiding toe gaf, opgespoord en geput moet worden, zullen wij haar weder voordragen met de eigen woorden, met welke de dienaarssse Gods, aan wie de openbaring is geschied, haar verhaalt en schriftelijk heeft nagelaten.

31. »Toen ik eens op een' dag, onder het octaaf van het Sacramentsfeest, mij voor het Allerheiligste met het gebed bezig hield, werd ik door mijn' Heer boven alle mate met hemelsche genaden vervuld. Ik gevoelde den vurigen wensch, om voor zoo groote weldaden, naar mijn zwak vermogen, iets te vergelden. De Heer gaf gehoor aan mijne verlangens en sprak tot mij: gij kunt niets Mij welgevalliger doen, dan te volbrengen, wat Ik u vroeger reeds dikwijler gezegd heb. Daarop Zijn allerheiligst Hart toonende, zeide Hij: ziet gij Mijn Hart? Dat Hart, Hetwelk van zoo groote liefde tot de menschen ontstoken is, dat Het niets gespaard en Zijne krachten bijkans uitgeput en verteerd heeft, om hun die onmetelijke liefde door de zekerste teekenen te bewijzen. En toch het meerendeel der menschen, wel verre van zich dankbaar en minzaam te toonen, houdt niet op, Mij in dit liefdegeheim met smaad en beleediging te kwetsen. En wat Mij nog pijnlijker valt, is, dat Ik zulk een leed van personen, aan Mij toe-

gewijd, moet verduren. Daarom vraag Ik van u, dat de Vrijdag, onmiddellijk na het octaaf van 't H. Sacramentsfeest, aan de vereering van Mijn Hart bijzonder worde gewijd; op dien dag zal men naderen tot de H. Tafel en de beleedigingen, Mijn Hart in het altaargeheim aangedaan, vooral ten tijde, dat Ik den geloovigen openlijk ter vereering uitgesteld ben, door eene eereboete vergoeden. En ik beloof, dat al degenen, die deze eere aan Mijn Hart zullen schenken, door den invloed van dit Goddelijk Hart zelf, met een' overvloed van hemelsche genaden zullen overladen worden."

32. Uit dit alles blijkt ten klaarste, dat Jesus' inzicht was, een nieuwe devotie tot Zijn Hart in de Kerk in te voeren: aan Zijne dienaars had Hij immers verklaard, dat dit Zijn vurigste wensch was. Dat Hij van Zijn Hart, niet in overdrachtelijken, maar in den eigen en natuurlijken zin des woords, alzoo van het edelste deel Zijns lichaams gesproken heeft, is blijkbaar uit het feit zelf, dat Hij Zijn Hart ontblootende, sprak: ziet gij Mijn Hart? Ziedaar wat eigenlijk het voorwerp is, dat Jesus ter vereering voorstelt, Zijn Allerheiligst Hart, niet enkel als zinnebeeld van alle innerlijke aandoeningen, maar gelijk Het in zich zelf is. De grond echter, waarom het Allerheiligst Hart moet worden vereerd, wordt in de volgende woorden aangegeven. Ziet gij Mijn Hart? dat Hart, enz. twee beweegredenen tot vereering wijst Hij namelijk aan: Zijne liefde tot ons en Zijne droefenis over de beleedigingen, Hem door ons, vooral in het Sacrament des altaars, aangedaan. In deze devotie alzoo wil Jesus Zijn Hart beschouwd hebben als een Hart, van liefde tot de menschen ontvlamd en toch door den snooden ondank

der menschen allerwreedaardigst gegriefd en door die dubbele reden vooral verlangt Hij, dat wij bewogen worden, om Zijn allervurigst minnend Hart weder te beminnen en de beledigingen, waardoor Hij in het geheim Zijner liefde zelve wordt aangerand, te herstellen en te vergoeden. De wijze, waarop Jesus verlangt, dat dit geschiede, verklaart Hij in de volgende woorden, die wel de voornaamste, maar niet de eenigste oefening der nieuwe godsvrucht bevatten.

33. Ofschoon het gezegde op zich zelf klaar is en meer dan toereikend schijnt, om de natuur van het feest en van de godsvrucht, waarover wij hier handelen, te verduidelijken, zoo doen wij echter tot volmaakter begrip der zaak opmerken, dat reeds lang vele godsvruchttoeteningen in de Kerk waren ingevoerd, welke, hoezeer onderling verscheiden, toch allen op Jesus betrekking hebben, gelijk boven is aangeteekend. Immers de eene heeft betrekking op het Ligchaam, eene tweede op de Wonden, eene andere op het Kruis en wederom eene andere op den Naam des Heeren. Maar de godsvrucht, waarover wij hier handelen, slaat op het Hart van denzelfden Jesus. Nu is het zonneklaar, dat dit goddelijkste Hart niet minder geschikt en waardig is, vereerd te worden dan de straks genoemde voorwerpen; ook kan er niets tegen de vereering van Jesus' Hart worden ingebracht, wat niet met gelijk of meer regt tegen de vereering van het Ligchaam, de Wonden, het Kruis, den Naam kan worden aangevoerd. Om echter alle oorzaak tot twijfel af te snijden, dient men op te merken en zorgvuldig in 't oog te houden, dat het Hart van Jesus in deze devotie niet moet worden beschouwd als

eene leven- en gevoellooze zaak, maar als een levend en kloppend Hart, voor zoo ver Het namelijk met de ziel van Jesus en den goddelijken Persoon innig verbonden is. Vraagt men derhalve naar het voorwerp dezer devotie, dan moet het Hart van Jesus niet afgezonderd, niet op zich zelf staande worden beschouwd, maar in zoover het met de ziel van Jesus en Zijn' goddelijken Persoon één geheel uitmaakt. Dat ééne geheel, gevormd uit het Hart van Jesus en Zijne ziel en den Persoon van den Zoon Gods, versierd door alle genaden, door de schatten van hemelsche gaven en de deugden, dit Allerheiligst Hart eigen, gekwetst door de wonde op het Kruis, waaruit het nog restende bloed na Zijn' dood ter onzer liefde vloeide, ziedaar het voorwerp, dat in deze godsvrucht aan de vereering der geloovigen wordt voorgesteld. Hieruit volgt noodzakelijk, 1°. dat alle eer aan het Hart van Jesus bewezen, geheel aan den Persoon van Christus behoort; zoo blijkt ook 2°. hoe waar en eigenlijk van Jesus' Hart, aldus beschouwd, kan gezegd worden, dat Het bemint, door beledigingen aangerand wordt, smart lijdt, enz.; 3°. hoe voegzaam men tot ditzelfde Hart het woord rigten, beden storten en daaraan alle hulde kan bewijzen, die aan een' Persoon kan worden gebragt, vermits alles wataan het Hart geschiedt, ook noodwendig den Persoon betreft, die in dit Hart leeft.

34. Op de 2de plaats dient te worden aangemerkt, dat het Hart van Jesus in deze devotie onder een dubbel opzigt moet worden beschouwd. Vooreerst als het Hart, Dat vervuld is van liefde tot de menschen, van die onmetelijke liefde, welke den minnenden Jesus aangespoord heeft, al het overige ten wille der menschen te doen en

inzonderheid, het altaargeheim zelf in te stellen. Krachtiger beschouwing kan er gewis niet zijn, om onze liefde tot dit goddelijk Hart op te wekken. Want gelijk Zijne verbinding met den goddelijken Persoon des Woords eerbied eischt van menschen en engelen, zoo betaamt het ook, dat Zijne brandende liefde jegens de menschen, Het aan diezelfde menschen beminnenswaardig en dierbaar maakt.

35. Hier valt nu in overweging te nemen, dat het menschelijk hart tot de verwekking der zuiver geestelijke liefde uit zich zelf wel niets bijdraagt, maar toch haar stoffelijk werktuig en de zetel is der gevoelige liefde, die uit haren aard op de geestelijke pleegt te volgen. Daarom zegt de H. Thomas (opusc. de dilect. Dei cp. 19), waar hij het gebod, God uit ganscher harte te beminnen, verklaart, het volgende: »gelijk het eigen is aan het vuur te gloeijen, zoo is het eigen aan het hart, van liefde te branden. Het leven des harten is de liefde: en deswege is het onmogelijk, dat een hart, hetwelk leven wil, zonder liefde is." Dat dit alles ook in de bovennatuurlijke liefde plaats vindt, is met zekerheid af te leiden, zoo wel uit de straks aangehaalde leer van den H. Thomas, als uit de ervaring der heiligen, in wier harten de gloeiende liefde, die hen blaakte, inderdaad verbazingwekkende uitwerkselen heeft te weeg gebragt. Wie weet niet, wat den H. Philippus Nereus gebeurd is, in wiens hart de liefde met zulk een kracht en aandrang werkte, dat zijn boezem door de uitzetting van twee ribben verruimd werd? Bekend is het, dat een engel het hart der H. Teresia met een vurige pijl doorboorde en eene niet verdiepte of ingebeelde, maar eene ware en werkelijke wonde

veroorzaakte, welke nog in het levenlooze hart, dat te Abula bewaard wordt, te zien is. Van Petrus de Alcantara, Franciscus Xaverius, Stanislaus Kostka, Maria Magdalena de Pazzis weten wij, dat de liefdevlammen, opstijgend uit hunne harten, den boezem dermate hadden verhit, dat de gloed er van door koude, lucht of water, moest worden getemperd. Al deze heiligen, welke soortgelijke verschijnselen ervaren hebben, getuigen eenparig, dat het hart door de liefde zoo heftig wordt aangedaan, dat daaruit als uit een' oven voelbaar een vuurgloed opgaat, soms met zulk geweld, dat het hart schijnt te breken en in stukken te springen.

36. Dit mag ons niet bevreemden. Wel worden immers de liefde en de overige geestelijke gewaarwordingen door de ziel alleen voortgebracht; maar zoolang zij aan het ligchaam gebonden is, doet zij, ook op geestelijk gebied, niets alleen en zonder medewerking des ligchaams, welks onderscheidene deelen zij, als even zoo vele werktuigen gebruikt, om hare acten te stellen. Dat het hart nu het werktuig der liefde alsmede der overige aandoeeningen is, weet een ieder. Derhalve gelijk men zegt: de ziel bezigt de oogen, om te zien, de ooren, om te hooren: eveneens moet men ook zeggen, dat zij het hart bezigt, om te beminnen; en op denzelfden grond dat men zeggen kan en moet: het oog ziet, het oor hoort, moet men erkennen, dat van het hart met waarheid wordt gezegd: het bemint. Voeg hierbij, dat gelijk de liefde haren oorsprong neemt in het hart, waardoor de ziel tot beminnen gedreven wordt, zij eveneens, na haar ontstaan, door de vereeniging van ziel en ligchaam in het hart eindigt. Gevolgelyk, wanneer de ziel bij de afwezig-

heid des beminden voorwerps gloeit, dan gloeit het hart mede en wordt benaauwd; en wanneer de ziel van verlangen smacht, dan smacht en kwijnt ook het hart. Geniet daarentegen de ziel de tegenwoordigheid van het beminde voorwerp, en schijnt zij door een' hoogerem liefdegloed ontvlamd, van genot als 't ware te smelten, dan wordt ook het hart door een dergelijk vuur ontstoken en ontvlamd en met de zoetste vreugde overgoten. Maar gebeurt het, dat de ziel door rouw en droefheid verteerd wordt, wijl zij hare liefde miskend of veracht ziet, dan wordt ook het hart beklemd en gedrukt en buiten mate gekweld. Dit alles kan een ieder aan zich zelven ervaren.

37. Hieruit laat zich deze gevolgtrekking afleiden: de liefde, welke de Heer Jesus God den Vader en ook den menschen toedroeg, strookte met de wetten der menschelijke natuur; derhalve moest de geestelijke liefde, welke in Zijne ziel den hoogsten en heftigsten graad bereikt had, natuurlijkerwijs in Zijn Hart gevolgd worden door eene even sterke gevoelige liefde: gelijk op de hevigste geestelijke droefheid, in den hof om de zonden der menschen ondervonden, zulk eene gevoelige droefheid en smart volgde, dat Hij bloed zweett'e en in doodstrijd geraakte. Men kan alzoo zeggen, dat het Hart van Christus onzen Heer, tot de liefde, waarmede Hij ons zoo zeer heeft bemind, op Zijne wijze ongemeen veel bijgedragen en volmaakt gelijksoortige aandoeningen en bewegingen ervaren heeft, welke de harten der overige menschen, als zij beminnen, van natuur ondervinden. Deze beschouwing kan niet anders dan bij uitstek krachtadig werken, om onze liefde tot het goddelijk Hart op te wekken.

Wie kan immers het Hart van den liefderijksten Verlosser zien, vlamme van liefde tot ons, smachtende naar ons heil, om onze zonden door smart en droefheid verteerd: wie, zeg ik, kan het Hart van Jesus' aldus jegens ons gezind, aandachtig beschouwen en zou zoo hardvochtig en onmenschelijk wezen, om het liefderijkste Hart niet weder te beminnen en met de teederste gevoelens te omhelzen?

38. Om echter de natuur dezer allerheiligste devotie volkomen te begrijpen, is het niet genoeg, Jesus' Hart te beschouwen, als zijnde met de Godheid verbonden, daarenboven door liefde tot de menschen vervuld en deswege onze hulde en liefde overwaardig; Het moet ook worden beschouwd als een Hart, door den ondank der menschen wreedaardig gegriefd en door de gruwzaamste beledigingen aangerand en als dusdanig, onze liefde niet enkel, maar ook ons medelijden en onze droefheid met der daad waardig. Het Hart van Jesus namelijk omvat de menschen met eene matelooze liefde; maar die liefde, hoe mateloos ook, welke aller harten trekken en ontvlammen moest, wordt veelal door de menschen miskend en zoo veracht, dat het meerendeel, wel verre van daarvoor de verschuldigde dankbaarheid te betuigen, daaraan niet eens denkt. Ja, zoo ongelooflijk is de hardvochtigheid der menschen, dat zij Jesus, den liefderijksten weldoener, midden onder ons in de Eucharistie verwijlende, met de boosaardigste beledigingen grieven. Wat al gruwzaams is er door de ketters of door goddelooze katholieken tegen Jesus, in het Sacrament verborgen, niet gepleegd? Hoe smadelijk, hoe onwaardig, is en wordt Hij niet dagelijks behandeld! Beschouw alzoo eener-

zijds het Hart van Jesus, gloeiende van eene onuitsprekelijke liefde, anderzijds ondankbare, harteloze gevoellooze menschen, die door zoo groote liefde niet alleen niet geroerd worden, maar zelfs gestadig voortgaan, Jesus door beledigingen te kwetsen: wie kan dit overwegen en koud blijven? Wie zou daarover niet treuren? Wie zou niet wenschen, het allerbedroefdste Hart op iedere mogelijke wijze van deze smart te verlossen, de toegevoegde beledigingen uit te delgen en zoo veel doenlijk, door passende eerbewijzingen te vergoeden?

§ 5.

39. Uit het hiervoren verhandelde blijkt dan duidelijk, waarin de natuur van deze devotie en van dit feest bestaat, hoedanig het voorwerp is, dat ter huldiging wordt voorgesteld, welke de volle beweeggrond is der vereering, en tevens welk doel wij hierin voor oogen behooren te houden. Nu blijft ons nog over, te zien, met welk regt dit Feest ter eere van Jesus' Hart in de Kerk is ingevoerd en hoe billijk onze bede is, om eene uitbreiding van dit Feest te erlangen door eene vergunning van eigene Mis en Getijden.

40. Dat het Hart van Jesus te regt vereerd wordt, volgt hieruit, wijl dit Hart die eigenschappen bezit, welke Het eene bijzondere vereering hoogst waardig maken. Ja, wanneer men de zaak aandachtig overweegt, zal men bevinden, dat er geen lichamenlijk of stoffelijk voorwerp bestaat, hetwelk voegzamer, billijker en met meer vrucht aan de vereering der geloovigen kan worden voorgesteld, dan dit liefderijkste en tegelijk zoo diep gegriefde

Hart. Neen, daar is geen zaak, welke verhevener geheimen bevat en vertegenwoordigt; geene, welke aanschouwing en overweging heiliger gevoelens in de gemoederen der geloovigen vermag te weeg te brengen; geene, welke de onmetelijke liefde van onzen Heer Jesus Christus aan de oogen des ligchaams en der ziel helderder voorstelt; geene, welke geschikter is, om de herinnering aan al de weldaden onzes liefderijken Verlossers in de harten der menschen te verlevendigen; geene, welke de bitterste zieleweëen van Christus, voor ons verduurd, roerender schetst. Dit alles en nog meer ziet men in het allerheiligst Hart, gelijk het pleegt geschilderd en ter vereering voorgesteld te worden, niet alleen vervat en afgebeeld, maar ingegrift, als 't ware, en ingehouwen en voor oogen gelegd. Daar kon diensvolgens geen voorwerp aan de geloovigen worden voorgesteld, dat heiliger is en geschikter, om met meer kracht de dankbaarheid jegens den liefderijksten Verlosser te wekken, de liefde te ontvlammen, vrome verlangens te ontsteken, om eindelijk zekerder onze harten met de heiligste gevoelens te bezielen. Wie zich hiervan overtuigen wil, behoeft dit Feest slechts met de overige, welke in de kerk gevierd worden, te vergelijken.

41. Daarom is het allerbillijkst, dat dit deel van 's Heeren Ligchaam bijzonder geëerd wordt. Eene bevestiging hiervan levert het feest en de openlijke vereering der Vijf Wonden. De Wonden van Christus worden vereerd en wel met eigene Mis en Getijden, en om de Wonden worden ook de voeten, de handen en de zijde des liefderijken Heilands vereerd en deze gezegende deelen van 's Heeren Ligchaam worden juist deswege meer dan

de andere een bijzondere vereering waardig gekeurd, wyl zij voor ons heil bijzondere smarten hebben geleden en door die kwetsuren als met een roemrijk zegel der liefde geteekend zijn. Derhalve kan men ze niet met een levendig geloof zien en beschouwen, zonder een gevoel van eerbied en godsvrucht, en vrome zielen hierdoor bewogen, vereeren, beminnen, omhelzen, kussen die deelen, ter onzer liefde gewond, met de warmste teederheid. Deze gevoelens behooren wij met veel meer regt te koesteren jegens het allerheiligst Hart van Jesus, om de veel talrijker en smartelijker wonden, waardoor Het niet slechts weinige uren, gelijk de handen en de voeten, maar geheel Zijn leven lang, om onze zonden getroffen en wreedaardig doorboord werd: ik bedoel de inwendige wonden van vermorzeling, droefheid, vreeze, angst en walging. De smarten, door deze inwendige wonden veroorzaakt, gedurende het geheele leven van Jesus, ongemeen grievend, groeiden tijdens het lijden in 't oneindige aan, en wel in het zinnelijk begeervermogen en gevolgelijk ook in het Hart, waar zij zich natuurlijk als in een middenpunt vereenigden. Men kan alzoo met zekerheid beweren, dat het lijden Zijns Harten de pijnen Zijns Ligchaams verre heeft overtroffen: wat overigens reeds hieruit is af te leiden, dat Hij tengevolge van Zijne zielesmartten in doodsangst geraakte. Voeg daarbij het liefdevuur, waarvan dit Heilig Hart brandd'e, de heftige dorst naar ons heil, die in Hem gestadig blaakte, de Wonde der lans op het kruis ontvangen, en gij zult deze stelling begrijpen: was er te regt een Feest ingesteld ter eere der Vijf Wonden, met gelijk, ja met meer regt behoorde een Feest te worden ingesteld ter eere van Jesus' Hart.

42. Een andere mede allerbillijkste beweegreden tot invoering van dit Feest wordt ontleend aan het doel, bestaande in de vergoeding der beleedigen, Christus onzen Heer aangedaan in het Sacrament des altaars. De regtmaticheid dezer gevolgtrekking kan men aldus verduidelijken: wordt eene beeldtenis van Christus onzen Heer, of Zijn Allerheiligst Altaarsacrament, — gelijk men nu en dan met afgrijzen leest — door een' heiligschennenden of goddeloozen mensch verregaand gehoond, dan wordt gemeenlijk tot uitwissching van dien hoon een openbare plegtigheid gehouden; daartoe dringt ons reeds de natuur, welke ons ingeeft, dat zulk eene eereboete passend is. Wyl nu de beleedigen, het Allerheiligste Sacrament gestadig, maar vooral ten tijde der openbare uitsteling aangedaan, zeer veelvuldig en algemeen zijn, is het voorzeker billijk, dat een Feest worde ingesteld, om de gepleegde onteeringen door huldeblijken te vergoeden. Een passend voorbeeld hiervan leert ons het feest van alle Heiligen. Het boek, getiteld: *Ordo Romanus*, geeft onder anderen deze oorzaak van zijne instelling aan: »*ten einde alles, wat de menschelijke zwakheid door onwetendheid of achteloosheid op de feesten of vigiliën der Heiligen liet ontbreken, in deze heilige plegtigheid zou worden aangevuld.*» Gelijk het derhalve voegzaam toescheen, opzettelijk een feest in te voeren ter eere van alle heiligen, om aldus de fouten, in de viering der bijzondere feesten bedreven, uit te boeten en te herstellen: zoo behoorde ook wegens den smaad, het Sacrament des Altaars toegebracht, een bijzonder feest te worden ingesteld, om de aangedane oneer uit te boeten en te vergoeden. Dit is nu juist het Feest van Jesus' Hart, voor 't welk wij een eigene Mis

en eigene Getijden verzoeken. Wij koesteren de zekerste hope, dat dit verzoek zal worden ingewilligd, zoo de gronden, waarop het steunt, ernstig en naauwkeurig worden overwogen. Die gronden moeten wij hier op de laatste plaats uiteenzetten.

§ 6.

43. Om echter den weg af te snijden aan de tegenwerpingen, welke vroeger plagten te worden gemaakt, dienen vooraf stiptelijk de grenzen te worden bepaald, door welke onze bede omschreven wordt. Wij vragen niet, dat er een nieuw feest ingesteld, of eene nieuwe, tot heden toe onbekende kerkelijke devotie worde ingevoerd: wij vragen alleen de voltooiing van een Feest, dat reeds ingesteld, voortgeplant en gevestigd is in de gansche christelijke wereld, onder toestemming en goedkeuring, niet slechts van Bisschoppen, maar ook van Pausen; wij vragen, dat de kerkelijke vereering, welke sedert lang overal openlijk en plechtig aan het Hart van Christus Jesus wordt gebragt, uitgebreid en ontwikkeld worde door de bewilliging der eigene Getijden en Mis van hetzelfde allerheiligst Hart: en wij stellen ons verzoek niet voor de algeheele Kerk, maar voor eenige bepaalde corden, gelijk later zal worden aangegeven. Dat het Feest overal gevierd wordt, is zeker en tastbaar uit de straks aan te voeren bewijzen; maar wordt daarenboven ook gestaafd door zeer vele uitstekende Bisschoppen in hunne brieven aan den Paus, waarvan Z. Emin. de Berigtgever zich wel gewaardigen zal, de getuigenis te leveren. Dat tot nog toe aan het Hart van Jesus

niet slechts een private, maar ook een openlijke vereering gebragt is en gebragt wordt, gaan wij — hoewel het eene uitgemaakte zaak schijnt te wezen, — uit de zekerste bescheiden breedvoerig betoogen.

44. Onder de voornaamste uitingen en soorten van openbare, kerkelijke vereering behooren zonder den minsten twijfel, volgens de onveranderlijke, aloude zeden en gewoonten des Apostolischen Stoels: de instelling van Broederschappen, de viering van het feest, de vergunning van aflaten en eindelijk de oprigting van kerken, kapellen en altaren. Nu durven wij stoutweg beweren, dat al deze soorten van openbare vereering sedert lang aan 't Hart van Jesus bewezen worden en zulks niet alleen door de eenparige overeenstemming der volkeren; niet alleen door het gezag der meest verlichte Bisschoppen, die in de eerste diocesen van alle landen, het Feest van Jesus' Hart luisterrijk gevierd en tal van Broederschappen hebben opgerigt; niet alleen door de geloften, welke vermaarde steden plegtig hebben afgelegd; maar ook — wat ons doel bij uitnemendheid te stade komt — met de onweersprekelijke, vormelijke toestemming, volgens de beslissing, uitspraak en goedkeuring van dezen Apostolischen Stoel, welke de voornoemde uitingen of soorten van openbare vereering des allerheiligsten Harten toegestaan en respectivelijk goedgekeurd heeft.

45. Het is, om met de eerste soort aan te vangen, van algemeene bekendheid, dat de Apostolische Stoel gedurende 70 en meer achtereenvolgende jaren, onder het bestuur van 7 Pausen, Innocentius XII, Clemens XI, Innocentius XIII, Benedictus XIII, Clemens XII, Benedictus XIV en den thans regerenden Paus Clemens XIII,

tot nog toe reeds meer dan 1090 Aflaats-Breven heeft uitgevaardigd voor de oprigting van even zooveel Broederschappen, onder den titel von Jesus' Hart geschaard en over de gansche aarde verspreid. De Breven, welker inhoud en vorm overal en altijd dezelfde blijven, beginnen met de woorden: »*Daar, gelijk Wij vernomen hebben, in de kerk N. N. een vrome en godvruchtige Broederschap van Christengeloovigen kanoniek opgerigt is of opgerigt worden zal, enz.*»

46. En deze Broederschappen zijn niet binnen de grenzen van één rijk beperkt, maar wijd en zijd over de gansche Christelijke wereld verspreid, in Italië, Frankrijk, België, geheel Duitschland, Polen, Bohemen, Lithuanie, Spanje, Portugal, tot in China en Canada en de verste streken van America; en zij bestaan niet in enkele kerken slechts, of kloosterorden, maar zonder onderscheid in alle kerken: in de Metropolitaan-, Kathedraal-, Collegiale, Parochiekerken van de wereldgeestelijkheid: in de kerken aller kloosterorden van beiderlei geslacht: in de kerken der orden van den H. Benedictus, H. Augustinus, H. Dominicus, H. Franciscus, H. Bernardus, van de Carmelieten, Capucijnen, Jesuiten, Piaristen en anderen. Dit alles blijkt volkomen uit de Breven zelve en derzelver langen catalogo of register, naauwkeurig getrokken uit de authentieke bescheiden en oorkonden der Aflaten en in ons *Summarium* No. 1 en de volgende, benevens No. 7 en 8 aangehaald.

47. Onder deze Broederschappen bekleedt gewis eene eerste plaats de ongemeen ijverige Aartsbroederschap van deze onze Eerwaardige stad, gewoonlijk de' Sacconi genoemd, en ten jare 1729 in de diakonale kerk van den

H. Theodorus op het Campo Vaccino opgericht. De leden dezer Broederschap, waaronder zelfs mannen van den hoogsten adel worden geteld, strekken door hunne vrome oefeningen en hun' ijver in de ondersteuning der arme gezinnen en zieken, den inwoners der stad Rome niet alleen tot stichting en voorbeeld, maar ook tot bewondering en verbazing. Paus Clemens XII, roemrijker gedachtenis, keurde haar goed onder den titel van Jesus' Hart, bevestigde haar als dusdanig herhaaldelijk door Apostolische Brieven, (zie ons *Summarium* No. 1 en volg.), en begiftigde haar met tal van aflaten en voorregten en gunsten, bij name in zijn tweede Breve van den 7^{den} Maart 1732, waardoor hij dezelfde Vereeniging met den titel van Aartsbroederschap verrijkte.

48. Nu valt het niet te ontkennen, dat de oprigting van Broederschappen, onder den titel van eenig geheim onzes Heeren Jesus Christus of van een' Heilige, eene daad van kerkelijke vereering is, als duidelijk blijkt uit het werk van Pater Guyetus (*Heortologia* lib I cp. 15 quest. 1), waar hij de verschillende soorten van Broederschappen onderscheidende, aldus spreekt: » *Andere Broederschappen tot grootere vereering van zeker geheim onzes Heeren, van de Heilige Maagd of van een' Heilige ingesteld, erlangen den naam van dit Geheim of van dien Heilige, zoodals de Broederschappen van het Allerheiligst Sacrament, van den Naam Jesus, van den Rozenkrans der H. Maagd, van O. L. Vr. van den Berg Carmel enz.* » En een weinig later sprekende over de gepastheid en heiligheid van dergelijke vereering, gaat hij voort: » *Wat de vereering des geheimis en de aanroeping des Heiligen betreft, daarin is niets, wat niet volmaakt overeenkomstig met het geloof en*

de reeds in de eerste tijden aangenomene overlevering strookende is." En werkelijk, wanneer naar de geleerde uitspraak van Benedictus XIV, heiliger gedachtenis, (in zijn aangehaald werk de servorum Dei Beatif. lib. 4 part. 2 ep. 19), de bloote toekenning van den naam eens Heiligen aan kinderen in het Doopsel eene daad van kerkelijke vereering is en wanneer een dergelijke handelwijjs in meerdere processen van Zaligverklaring onder de soorten en klassen van openbare vereering gerekend is geworden, als te zien is uit de acten des Gelukz. Alvarez van Cordova, van de orde der Predikheeren (Cordub. informatio II pag. 24), des Gelukz. Marcolini van Forli (Foroliviens: Informat. pag. 14 § 44), des Gelukz. Gerius (Firmana, Informat. pag. 10 § 28), dan zal wel een iegelijk inzien, met hoeveel meer regt men dit mag houden ten opzichte van Broederschappen, onder de aanroeping en den titel eens Heiligen gesticht.

49. En feitelijk wordt in de procesacten des Gelukz. Alvarez van Cordova juist deze oprigting van een Broederschap onder aanroeping des Gelukzaligen als eene daad van openbare vereering aangevoerd; want daar lezen wij: (Informat. sub dubio cultus p. 19). »Op de zesde soort van vereering volgt naar de orde de zevende, welke bestaat in de plegtige feestviering, weleer ter eere des Zaligen gehouden, enz. als ook in de Broederschap, welke onder aanroeping van den H. Dominicus, ter eere des Zaligen, onder toestemming des Bisschops van Cordova in de kerk des voornoemden kloosters opgericht en zelfs in verloop van tijd de Broederschap van den H. Alvares genoemd werd en nog genoemd wordt.»

Datzelfde vindt men in het aangehaalde werk van Z.

H. Benedictus XIV (lib. 2. cap. 24 § 52. num. 201 pag. 315 editionis Romanæ). Eveneens werd in de jongste tijden in de procesacten des Gelukz. Andreas van Montreal, van de Orde des H. Augustinus, (verhandeld in de Congregatie van den 11^{den} Februarij 1764) de oprigting eener Broederschap te zijner eere onder de soorten van plegtige kerkelijke vereering gerekend. (Respons. ad animadvers. p. 24 num. 74).

50. Daar nu de vermelde Broederschappen, talloos over de gansche Christelijke wereld verspreid, niet alleen door de plaatselijke Bisschoppen opgerigt, maar door den Opperherder en Plaatsbekleeder van Christus zelve, onder aanroeping van het Heilig Hart, in zoo vele en menigvuldige Apostolische Brieven toegestaan, bekrachtigd, en met alle gunsten en regten, met alle blijken van eere en voorkeur, welke, volgens het bovenstaande aan andere Broederschappen gemeenlijk worden verleend, verrijkt werden, zoo valt het niet te loochenen, dat de vereering van Jesus' Hart een openlijke, kerkelijke, niet bloot gedulde of toegelatene, maar eene door den Apostolischen Stoel uitdrukkelijk vergunde en bewilligde vereering is, welke bestaan, voegzaamheid, billijkheid en heiligheid gevoegelijk niet zonder blijkbare krenking van denzelfden H. Stoel kunnen in twijfel worden getrokken.

51. Ongelijk schitterender en plegtiger is de tweede soort van kerkelijke vereering, aan Jesus' allerheiligst Hart toegekend en door dezen Apostolischen Stoel zelve goedgekeurd, namelijk de viering van het Feest. Immers volgens een algemeen en onveranderlijk gebruik viert iedere Broederschap jaarlijks met groote plegtigheid haar Titelfeest: en zoo wordt het Feest van Jesus' Allerheiligst

Hart thans in bijna alle rijken en provinciën der christelijke wereld, in de belangrijkste steden en voornaamste Bisdommen, gemeenlijk daags na het Octaaf van H. Sacramentsdag, met plegtigen en schitterenden luister gevierd. De Bisschoppen schonken hiertoe niet enkel vergunning, maar drongen in vele oorden er op aan door openlijke verordeningen en voorschriften, en wat merkwaardig schijnen moet, deden bij plegtige processsiën geloften, wijdd'en hunne diocesen aan Jesus Hart toe en beloofden, ieder jaar het Feest te zullen vieren. De geloovigen schonken hieraan uit ganscher harte den levendigsten bijval en bekend is het, dat zelfs magistraatspersonen en gemeentebesturen van aanzienlijke steden ditzelfde plagten te doen. (*De Cultu Cordis Jesu* part. 2 pag. 131 sqq.) Wat echter ons gevoelen en onze stelling afdoend bewijst, de Pausen hebben zelfs door vergunning van meergenoemde Aflaten de viering van het Feest gebillijkt en bevorderd.

52. Nu geeft men algemeen toe, dat de viering van een Feest — ook zonder eigene Mis en Getijden — in de Kerk Gods altoos is beschouwd geworden als eene groote en uitnemende daad van kerkelijke vereering, gelijk de leeraars, die dit onderwerp behandeld hebben, algemeen verzekeren. Een van hen, de reeds aangehaalde Benedictus XIV, onsterfelijker gedachtenis, voert in zijn werk (de *Servor. Dei Beatif.* lib. II cap. 23 num. 14 et lib. I cap. 38 num. 1) zeven soorten van vereering aan, welke men aan gecanoniseerde Heiligen pleegt te bewijzen en op de vijfde plaats rekent hij hiertoe: »*dat tot hun jaarlijksch aandenken feesten worden gevierd.*» Vandaar spreken de godgeleerden eenparig de bewering uit, dat

zulk een feest, als zijnde een heilige zaak en in onmiddellijk verband staande met de eer en verheerlijking van God en de Heiligen, door geen wereldlijke magt ingesteld of ingevoerd kan worden. Wij zeiden: ook zonder eigene *Getijden en Mis*, vermits deze de feestviering wel verhoogden en voltoojden, maar niet uitmaken; want de eigen *Mis en Getijden* en het Feest zelf zijn twee soorten van vereering, die op zich zelve staande, geheel van elkander onderscheiden en verschillend zijn. Om zich hiervan helder te overtuigen, behoeft men, om andere bewijzen daar te laten, het aangehaalde werk van Benedictus XIV, heiliger gedachtenis, (cap. 38 num. 1.) slechts in te zien, waar de van het Feest onafhankelijke viering van *Mis en Getijden* op de vierde plaats wordt genoemd onder de zeven aangestipte eerbewijzingen, welke aan gecanoniseerde Heiligen toekomen.

53. Ook levert het hoegenaamd geen bezwaar, dat het Feest van *Jesus' Hart* nergens in de aangegeven Aflaatsbrevens uitdrukkelijk wordt genoemd, gelijk opgemerkt wordt aan het slot van voornoemden catalogus, (*Summ. No. 8 pag. 61*), »men bespeurt, dat in de bewuste uitgegeven stukken, welker uittreksel hier is overgelegd, alsmede in de Aflaten, die van deze Secretarie plegen te worden uitgevaardigd, nooit gezegd is: op het Feest van 't *H. Hart*." Want ofschoon in die oorkonden van dergelijk Feest geen melding wordt gemaakt, daar wordt toch bijzonder en uitdrukkelijk melding gemaakt van eene *Broederschap onder den titel van Jesus' H. Hart*, welke haar eigen *Titelfeest* viert. Doch hiervan afgezien, kunnen wij, ingevolge het boven in No. 51 meêgedeelde, aldus redeneren: of wel de Pausen weten, welkdanig

het Feest is, dat op Vrijdag na 't Octaaf van 't H. Sacrament overal plegtig door de voornoemde Broederschappen pleegt te worden gevierd en voor hetwelk zij aflaten verleenen, of zij weten het niet. Dit laatste zal wel geen katholiek, of ook geen mensch van gezond verstand beweren. Het is immers al te zeer strijdig en onvereenigbaar met het rijpe overleg, de waakzaamheid, behoedzaamheid, voorzigtigheid en onvermoeide herderlijke bezorgdheid des Apostolischen Stoels, de onmetelijke genadeschatten der verdiensten van Christus onzen Heer te openen en uit te storten voor een onbekend en onzeker Feest, en gevolgelyk, wie dit beweren dorst, zou den H. Stoel diep krenken. De eerste veronderstelling blijft derhalve alleen overig. Maar kennen zij het Feest, dan nemen zij het aan aan, keuren het goed, bevorderen het door de meergenoemde vergunningen. En werkellyk deze kennis en wetenschap eens vooropgezet, konden wij reeds met volle regt tot hunne berusting in, hunne toelating, hunne duldigheid van 't Feest besluiten, wanneer zij bleven zwijgen, het niet afkeurden, niet verhinderden, niet verboden, niet bepaald veroordeelden, maar zich als onverschillige toeschouwers der viering gelieten. Wat moet men echter zeggen, wanneer zij verder gaan, wanneer zij door de vergunning dier Aflaten, aan allen, die het Feest vieren, de rijkste belooningen nitreiken? Veronderstellen wij, dat op dien dag gevierd werd, niet het Feest van Jesus' Hart, maar een of ander met den godsdienst strijdig feest, bijvoorbeeld van den Rozenkrans der Allerheiligste Drievuldigheid, het Feest van O. L. V. van het Licht en andere door den Apostolischen Stoel veroordeeld, (vergelijk het onsterfelijc werk van den nooit vol-

prezen' Benedictus XIV lib. IV part. 2. cap. 31. num. 27 et seqq. pag. 21 et sqq. editionis Romanae), wie zou dan zulk een bijgeloof der Romeinsche kerk niet te regt toerekenen, al werd daarvan ook in zoo vele Breven met geen enkel woord gewag gemaakt?

54. Overigens hiervan afgezien en ons beperkende tot de bovengenoemde Aartsbroederschap van Jesus' H. Hart te dezer Stede, moeten wij wel in overweging nemen, dat Clemens XII, heiliger gedachtenis, in het eerste Breve, op den 28 Februarij 1732 te harer gunste uitgevaardigd benevens vele andere Aflaten, ook een' gewonen vollen Aflaat verleend heeft »aan alle medeleden van beiderlei geslacht, wanneer zij rouwmoedig biechten, de H. Communie ontvangen en op het Hoofdfeest der voornoemde Broederschap, dat door de leden slechts eenmaal kan gekozen worden en door onzen geliefden zoon, den Vicarius Generalis voor de geestelijke aangelegenheden in deze Stad, goedgeheeten is, eene kerk, of kapel of bedeplaats der Broederschap godvruchtig bezoeken.» (Summar. num. 1). Ten gevolge dezer vergunning heeft de toenmalige Vicarius, Cardinaal Guadagni de keuze van gezegd Feest en het Feest zelf bewilligd en goedgekeurd door een Decreet van den 26sten Maart 1732, hetwelk aldus luidt: »alle en iegelijke Aflaten, in hiervorenstaand Apostolisch schrijven verleend, mogen worden openbaar gemaakt enz. en daar de voornoemde leden tot Hoofdfeest der gezegde Broederschap gekozen hebben den Vrijdag na 't octaaf van het Allerheiligste Sacrament, waarop in zeer vele kerken het Feest van het Allerheiligst Hart wordt gevierd, enz. zoo heeten wij, krachtens de ons vroeger verleende volmagt, deze gedane keuze goed tot het winnen van den vollen Aflaat.» (Summar. num 1. in fine.)

55. Hierbij komt nog een andere volle Aflaat, door onzen H. Vader Clemens XIII hernieuwd. Z. Heiligheid, als jong geestelijke onder de leden der Aartsbroederschap opgenomen. was volkomen met den aard van dit Feest bekend. Die hernieuwing geschiedde den 23sten April 1762 (*Summar.* num. 4); daarin wordt een volle Aflaat verleend aan alle Christengeloovigen, »*die op Vrijdag, onmiddellijk na het octaaf van het Allerheiligste Sacrament, de St. Theodoruskerk op het Campo Vaccino, als kerk der Broederschap van Jesus' Hart, jaarlijks godvruchtig bezoeken, enz.*» Welnu, het is blijkens het bovenstaande aan een ieder bekend, dat op dezen dag het Feest van Jesus hoogheilig Hart gevierd wordt. Daar het gevolgelijk vast staat, dat gemeld Feest ook in deze Stad algemeen en openlijk wordt gevierd onder de oogen des Pausen zelve, met Aflaten, door hem verleend, onder medeweten, goedkeuring en bevordering der Cardinaal-Vicarissen niet alleen, maar ook der Cardinalen, leden van de Congregatie der H. Kerkgebruiken, en der Pausen zelve, zoo kan er gewis niets tastbaarders worden aangevoerd ten bewijze, dat dit Feest met toestemming en uitdrukkelijke goedkeuring des H. Stoels wordt gevierd.

56. Van niet minder gewigt tot staving der onderwerpelijke zaak is de vergunning der Aflaten, op zich zelve en afzonderlijk beschouwd, te meer wijl hier geen sprake is van een' of anderen, maar van ontelbare Aflaten, welke én bij de oprigting der Broederschappen onder den uitdrukkelijken titel en de aanroeping van Jesus' allerheiligst Hart, én bij de viering van Zijn Feest zijn toegestaan, gelijk wij hiervoren § 6 hebben uiteengezet. Hierdoor wordt middagklaar bewezen, dat de Apostoli-

sche Stoel deze devotie door zoo vele herhaalde, alom ter wereld uitgevaardigde acten reeds lang aangenomen, goed-gekeurd en bevorderd heeft.

Het krachtigste bewijs hiervoor levert Benedictus XIV, heiliger gedachtenis, (De servor. Dei Beatif. lib. II cap. 20, num. 13). Na tal van Heilig- en Zalig-verklaringen te hebben aangevoerd, waarin Aflaten door de Pausen verleend, ongemeen veel bijdroegen tot staving der onderhavige zaak of der openbare vereering, gaat hij voort: »De aflaat die verleend wordt aan degenen, welke op het feest eens Heiligen of Gelukzaligen eene kerk bezoeken, geldt alleen voor een godsdienstig bezoek, hetwelk geschiedt ter vereering Gods zoowel in Hem zelve, als in den Heilige of Zalige, wiens naam in het Aflaatsbreve of de Bul staat uitgedrukt.»

57. Ja zelfs, indien men de zaak wel beschouwt, dan doen de Pausen door de vergunning van Aflaten meer dan die kerkelijke vereering goedkeuren en bevestigen: zij trachten haar ook te verheffen en uit te breiden, vermits zij door het openen van de schatkist der Kerk de geloovigen tot hare beoefening pogen op te wekken en aan te sporen. Zulks is af te leiden uit de formules, welke in de Aflaatsorkonden plegen te worden gebruikt (*Summar.* num. 1): »*opdat deze Broederschap gestadig meer en meer toeneme, vergunnen Wij een' Vollen Aflaat enz.*» En terzelfde plaatse (*Summar.* pag. 4 in fine): »*wenschende de godsvrucht derzelfde medeleden door de schenking van geestelijke gunsten te voeden en aan te wakkeren, verleenen Wij een' Vollen Aflaat enz.*» Dit blijkt eveneens uit den tekst in de Extravagantes (antiquorum: de poenitentiis et remissionibus), waar Bonifacius VIII een' Vollen Aflaat

vergunnende aan hen, die bij gelegenheid van het 100-jarig jubilé, de Basiliek der HH. Apostelen Petrus en Paulus bezoeken, aldus spreekt: »Opdat de HH. Apostelen Petrus en Paulus des te meer verheerlijkt worden, naar mate hunne Basiliek in deze Stad door de geloovigen godvruchtiger wordt bezocht enz., zullen Wij hun verleen en verleenen Wij hun niet alleen een volkomene en rijkelijke, maar de volkomenste vergiffenis van al hunne zonden.» Tot datzelfde doel verleende Joannes XXII (Canonisatiebul van den H. Thomas van Aquinen, bij Fontanini, codex canonisationum) meerdere Aflaten aan degenen, welke het graf des Heiligen bezochten: »opdat het Christenvolk, zegt de Paus, ijveriger en talrijker naar het eerbiedwaardig graf des Heiligen stroomde en het feest dezès Belijders roemrijker worde gevierd, verleenen Wij, vertrouwend op de barmhartigheid des Almagtigen Gods en op het gezag Zijner Apostelen Petrus en Paulus, aan allen, die na een rouwmoedige biecht, op zijn jaarlijksch feest daar met eerbied verwijld en de voorspraak des Heiligen ingeroepen hebben, een' Aflaat van één jaar en veertig dagen: en aan allen, die jaarlijks voornoemd graf bezoeken, binnen de zeven dagen, onmiddellijk op het feest zelf volgende, schenken Wij honderd dagen kwijtschelding van de hun opgelegde boete.»

Tot datzelfde einde verleende Sictus IV in 1482 voor het feest en het octaaf van den H. Bonaventura onderscheidene Aflaten. (Canonisatiebul, bij Fontanini, in Codice Canonisat. 55 Insuper. pag. 163.)

58. En ofschoon Matta (in tract: de canonis. Sancto. part. I cap. 2. num. 20) meent, dat de openbare godsvrucht tot een' Zalige en de kerkelijke vereering uit de Aflaatsoorkonden niet bewezen kan worden, wordt die

meening evenwel door den voornoemden H. Vader regtstreeks verworpen (Lib. 11 cap. 20. num. 13). Z. H. leert daar namelijk onder anderen, dat die meening hoogstens gelden kan van die Aflaten, welke buiten weten van den Paus worden uitgevaardigd of waarin van den Zalige geen melding wordt gemaakt. Want t. a. p. heet het: *»moet de bewering van Matta al niet als wankelend worden aangemerkt, zij kan alleen voegzaam worden verklaard van die Aflaatsbrevén, welke door een' beambte ingevolge zijne magtiging, buiten weten van den Paus worden uitgevaardigd enz., of van dezulke, waarin wel de Aflaat wordt verleend aan hen, die op den sterfdag des Zaligen eene kerk bezoeken, maar waarin van den Zalige geen melding wordt gemaakt.»* Hiermede stemt ook Pignatelli in. (Consult. canonic. tom. 1 num. 255.)

Daar nu de schier ontelbare Broederschapsbrevén, waarover hier sprake is, niet konden uitgegeven worden zonder voorkennis van den Paus en daar zij den vormelijken titel van Jesus' allerheiligst Hart op het voorhoofd dragen, zoo mag men hieruit veilig tot de godsdienstige vereering en huldiging van het allerheiligst Hart besluiten.

59. Doch wat verwijlen wij nog langer bij dit onderwerp, daar de tempels, kapellen en altaren, in vele oorden ter eere van het H. Hart opgericht, deze waarheid in het helderste daglicht plaatsen? Eenigen staan vermeld in den meergenoemden Catalogo der Aflaatsbrevén (*Summar.* num. 7. pp. 11, 13 et num. 33 pag. 13), in de brieven van H.D.H. den bisschop van Chiogga en den aartsbisschop van Edessa, die nog daarenboven gewaagt van andere plegtige acten van godsvrucht, welke

in het Oosten veelal ter eere van het Goddelijk Hart geschieden, gelijk Z. Emin. de Cardinaal berigtgever wel zal willen in herinnering brengen. Nóg schitterender getuigenis levert het Breve van den 24 Maart 1751, waardoor de te vroeg ontslapen roemrijke Benedictus XIV den Aflaat van het ten eeuwigen dage geprivilegieerde altaar toekent aan de, met de st. Theodoruskerk verbonden, Kapel der voornoemde Aartsbroederschap te dezer Stede. Daar wordt uitdrukkelijk melding gemaakt van een altaar, aan 't Heilig Hart van Jesus gewijd, in dezer voege: »met het inzicht om het openbare Oratorium, hetwelk grenst aan of verbonden is met de st. Theodoruskerk te dezer Stede en hetwelk aan de Aartsbroederschap van 't H. Hart van Jesus behoort, benevens het eveneens aan Jesus' Hart toegewijd altaar in hetzelfde Oratorium te verrijken met een bijzonder voorregt, gelijk het tot heden toe niet genoten had, vergunnen en verleenen Wij, door deze letteren, die ten eeuwigen dage geldig blijven, krachtens de magt door den Heer Ons toevertrouwd, dat zoo dikwijls een priester voor de zielerust van een gestorven lid aan voornoemd Altaar het allerheiligst Misoffer zal opdragen, deze ziel bij wijze van voorspraak een' Aflaat erlange, zoodat zij van de straffen des Vagevuurs bevrijd wordt enz. (Summar. No. 5 pag. 6.)"

In deze Breven worden alzoo de tempels, kapellen en altaren, aan het Hart van Jesus toegewijd, uitdrukkelijk erkend en gewettigd: anderzijds is het onbetwifelbaar, dat de oprigting derzelfde tempels, kapellen en altaren tot de voortreffelijkste en edelste soorten van kerkelijke vereering wordt gerekend, gelijk dezelfde H. Vader in zijn meermalen aangehaald werk getuigt. (De servor. Dei Bertif. passim, nominatim lib. I, cap 38, num 1 in me-

dio). Den grond hiervan geeft Bellarminus aan, wanneer hij zegt: »*want tempels en altaren en offers behooren uit hun' aard tot de openbare vereering: er bestaat immers geen offer, hetwelk niet aan de gansche Kerk gemeen en door God ingesteld is: tempels en altaren nu behooren tot het offer.*»

En aldus is het onloochenbaar bewezen, dat de bewuste vereering in ons geval door den Opperherder der Kerk zelf veroorloofd en bevestigd is geweest.

§ 7.

60. Uit de voorgaande paragrafen blijkt alzoo duidelijk, dat de vereering van Jesus' Hart, én door het gezag, én onder goedkeuring der Bisschoppen, én — wat hier hoofdzaak is — door den Apostolischen Stoel over de geheele Christenwereld, ik zeg niet enkel toegelaten en geduld, maar bepaaldelijk aangenomen en bevorderd is geworden. Met het oog derhalve op zoo vele plegtige en onherroepelijke daden van Christus' Stedehouders zelve, durven wij, na rijpe overweging, onbeschroomd beweren, dat de kerkelijke vereering, welke tot dusverre aan Jesus' Hart bewezen werd en nog bewezen wordt, wettig is en dat diensvolgens door het verzoek om een eigene Mis en eigene Getijden, niet de invoering van een nieuwe devotie of van een nieuw Feest wordt gevraagd, maar alleen de uitbreiding en voltoojing eener devotie, welke reeds bestond en onder algemeenen bijval der Kerk door de geloovigen allergretigst aangenomen is en beoefend wordt.

61. Uit dit alles, doch inzonderheid uit den *Cataloog der Broederschappen*, onder den titel van Jesus' Hart in

zoo grooten getale opgerigt, kan met zekerheid worden afgeleid, hoe wijd en zijd de devotie tot het Hart van Jesus verspreid is. Hieruit volgt nu klaarblijkelijk: 1°. dat zulk eene devotie niets bevat, wat met de ware en soliede godsvrucht strijdig is. Wie zou immers durven staande houden, dat eene met de ware godsvrucht strijdige devotie, zoo algemeen in de Katholieke Kerk beoefend, door zoo vele Bisschoppen goedgekeurd, door zoo vele kloosterorden aangenomen, door zoo vele volken kon gekoesterd worden? Waarlijk, zoo iets kan, dunkt ons, niet zonder blijkbare krenking van Christus' Kerk gedacht, veel minder gezegd worden. Deswege levert deze overeenstemming der kerken alleen ons een wapen, waarmee wij de vereering van Jezus' Hart tegen alle aanranding kunnen verdedigen. Men werpe van vijandige zijde tegen wat men verkiest: wij meenen alle tegenwerpingen als met één' slag te kunnen afweren en grondig weerleggen, alleen door het vertoonen van voornoemden catalogo: wij zouden hieraan echter een kleine aanmerking toevoegen, steunende op de onkrenkbare leer zelve der Kerk en op de reinheid en vlekkeloosheid harer gebruiken. Het is immers onmogelijk, dat een groot gedeelte van Christus' Kerk onder goedheating der Bisschoppen en des Apostolischen Stoels zelve eene devotie openlijk omhelst, met de echte godsvrucht strijdig; maar blijkens dezen Catalogo heeft een groot gedeelte van Christus' Kerk de devotie tot Jezus' Hart openlijk omhelsd. Dus is het onmogelijk, dat de devotie tot Jezus' Hart strijdig is met de godsvrucht. Op dit ééne, duidelijke, gemakkelijke, eenvoudige, voor een iegelijk tastbare antwoord, stuiten en schampen als op een ondoordring-

baar schild alle pijlen af, welkdanig die ook in vervlogen tijden mogen geweest zijn en uit dat antwoord volgt onmiddellijk de ware, grondige, afdoende oplossing van alle zwaarigheden en twijfelingen.

62. Eveneens volgt 2° duidelijk: dat de devotie tot Jesus' Hart niet enkel met de soliede godsvrucht niet strijdig, maar God gevallen, vroom, heilig is. Want is zij met de godsvrucht niet strijdig, dan moet zij noodwendig God gevallen, vroom en heilig wezen; want een midden tusschen deze beide uitersten bestaat er niet.

63. Eindelijk volgt 3°, dat wij ter uitbreiding en ontwikkeling dezer vereering met volle regt de vergunning verzoeken van eene eigene Mis en eigene Getijden op het Feest van Jesus' Hart en dat dit verzoek door de H. Congregatie veilig en zeker kan worden toegestaan. Kan dit verzoek veilig en zeker worden toegestaan, dan zijn de omstandigheden, waarin wij verkeerden, van dien aard, dan steunt onze bede op zulke gronden, dat de vergunning wenschelijk en noodig is. Worden die omstandigheden en gronden rijpelijk overwogen, dan aarzelen wij niet te beweren, dat in dergelijke smeekschriften nooit belangrijker en meer dringende werden aangevoerd.

64. Want vooreerst, dewijl wij (vgl. hierboven § 6 num. 42) niet de eerste invoering van een nieuwe, ongehoorde, onbekende, twijfelachtige devotie in de Kerk verzoeken, maar alleenlijk de uitbreiding eener devotie, welke reeds lang ingesteld, overal wettig aangenomen en beoefend is; dewijl wij verzoeken, dat deze H. Congregatie, aan welke, krachtens hare volmagt, zulks alleen toekomt, op veler verlangen en dringende bede, zich gewaardige, aan de overige, algemeen gebezigde oefeningen

ter eere van Jesus' Hart, Hetwelk ontwijfelbaar heilig is en alle eer verdient, eene eigene Mis en eigene Getijden toe te voegen, kan, onze erachtens, dergelijke gunst niet worden geweigerd.

65. Het was immers te allen tijde onveranderlijke zede der Roomsche Kerk, de regtmatige en wettige verlangens der bijzondere kerken, bij name feesten betreffende, altoos goedgunstig in te willigen; bovenal wanneer er sprake was van de invoering der Feesten en Getijden van Christus, onzen Heer, zoodat zij dergelijke Feesten en Getijden nooit geweigerd heeft. En waarlijk men sla alle oorkonden, alle openbare actenstukken, te Rome bewaard, open; stoutweg beweren wij, dat er geen enkel voorbeeld kan worden bijgebracht van eenig Feest of Officie ter eere van Christus onzen Heer, dat aangevraagd en door de Roomsche Kerk geweigerd is. Niet alleen heeft zij zelve Feesten ingesteld met passende Getijden ter eere van al de geheimen des Heeren, van den eersten stond Zijner Ontvangenis tot Zijne Hemelvaart toe: als daar zijn de Feesten en Getijden der Menschwording, van den Advent, de Geboorte, Besnijdenis, Openbaring, van de Opoffering in den Tempel, de Vlucht naar Egypte, van de Kindschheid, den Doop, de Prediking, de Gedaanteverandering, het Lijden, den Dood, de Verrijzenis, de Hemelvaart, maar behalve deze Hoofdfeesten, werden in verloop van tijd nog vele andere van alle soort en rang ter eere des Goddelijken Verlossers aangevraagd en, naar luid der oorkonden, toegestaan. Aangevraagd en toegestaan werden het Feest en de Getijden van het H. Sacrament. Aangevraagd en toegestaan werden het Feest en de Getijden der Vijf wonden. Aange-

vraagd en toegestaan werden het Feest en de Getijden van den Naam Jesus. Aangevraagd werd het Feest van het H. Kruis, van de afzonderlijke Passiewerktuigen, ja van alle voorwerpen, die eenigermate den persoon van Christus behoorden en door Zijne aanraking geheiligd waren: om namelijk door de herinnering er aan, door door beschouwing en vereering er van de harten der geloovigen tot liefde en aanbidding des minnelijken Verlossers op te wekken. Al deze Feesten, zeg ik, zijn aangevraagd en door de Roomsche Kerk volgens een standvastig en doorlopend gebruik toegestaan, dikwerf zelfs op het verzoek van ééne enkele Provincie, ééne kerk, ééne kloosterorde.

66. Nu wordt echter het Feest aangevraagd van het Hart van onzen zelfden Heer, Jesus Christus: gewis een voorwerp, dat onder alle geschapen dingen, het voortreffelijkste, heiligste, goddelijkste is; een voorwerp, dat de verhevenste geheimen bevat: het edelste voorwerp, dat aan de geloovigen kan worden voorgesteld: een voorwerp, dat voor de menschen het zoetste, beminlijkste, heilrijkste is; een voorwerp eindelijk onder allen bij uitstek magtig, om de harten van liefde tot Christus te ontvlammen en in de hoogste mate geschikt, om de vereering, aan den in het H. Sacrament verborgen' Christus toekomende, te helpen bevorderen. Dit zoo voortreffelijke, zoo zoete, zoo beminlijke Feest wordt thans aangevraagd, aangevraagd niet door eene kerk, niet door eene of andere provincie, maar door de gezamenlijke christelijke wereld, welke dit verzoek met stille wenschen of luide woorden, of nederige smeekingen tot den H. Stoel rigt.

Opdat men niet wane, dat hierin overdrijving ligt,

raadplege men het *Summarium* num. 9 en 10, waarin de brieven van Vorsten worden aangehaald, benevens het register van Kardinalen, Aartsbisschoppen, Bisschoppen, Capittels en andere aanzienlijke personen, die in hun schrijven aan den H. Vader, zoo uit eigen' naam, als uit naam hunner volken, allerdringendst om het Feest van Jesus' Hart smeeken.

67. Hunne aanvragen betreffen echter niet het Feest of de viering van het Feest — deze viering geschiedt immers reeds, gelijk wij boven hebben vermeld, met toelating of op last van de Bisschoppen in tallooze plaatsen — neen, zij betreffen alleenlijk de eigene Mis en Getijden voor een Feest, dat reeds zoo algemeen ingevoerd is. Die aanvragen zijn namelijk gedaan, opdat het Feest godvruchtiger en eenvormiger worde gevierd: opdat die bijzondere kerken daardoor van hare aanhankelijkheid jegens den Apostolischen Stoel doen blijken: opdat de eigen Getijden van Jesus' Hart, door tal van Bisschoppen gebezigd, gelijkvormigheid erlangen en op de leest geschoeid worden van de Roomsche Kerk: opdat de volkeren, aan den Stoel van Petrus verbonden, met meer ijver en vurigheid een Feest zouden vieren, door dien H. Stoel zelve uitdrukkelijk goedgekeurd: opdat eindelijk de geloften, door de magistraatspersonen der steden plegtig gedaan, stipter en volkomener worden vervuld. Wie kan derhalve, al deze omstandigheden in aanmerking genomen, vermoeden, dat de Roomsche Kerk, ook waar geen zeer dringende gronden voor handen zijn, zoo zeer geneigd, om Feesten en Getijden ter eere van Christus toe te staan, dat, zeg ik, de Roomsche Kerk eene bede zal afwijzen, op zoo wigtige redenen steunende en door

zoo vele en zoo aanzienlijke mannen gedaan? Wij koesteren gewis een betere hope en zijn overtuigd, dat zij van hare standvastige gewoonte niet zal afwijken.

68. Zij zal dit nog des te onwilliger doen, wijl vele andere redenen daarenboven ons verzoek schragen. Meerdere passende redenen tot vergunning van een eigene Mis en eigene Getijden, telt en verzamelt de bovenge-roemde Benedictus XIV in zijn werk (lib. IV part. 2. cap. 3), waar hij de vergunning bespreekt van eigene Mis en Getijden ter eere van Zaligen, wier zaligverklaring berust op de Beatificatio aequipollens en op de vereering sinds onheugelijke tijden bestaande; ofschoon door de Algemeene Decreten van Urbanus VIII, heiliger gedachtenis, waaraan de Eerbiedw. Innocentius zijn zegel hechte, verboden is, voor zulke Zaligen eene Mis en Getijden te vergunnen, tenzij bij een' zamenloop van geheel bijzondere omstandigheden. Doch van al die omstandigheden is er niet eene, welke niet volkomen met onze bede strookt en hare billijkheid niet staaft.

69. Slechts enkelen dier omstandigheden gaan wij overwegen, ontleend aan de hoedanigheid der vereering, die bewezen wordt aan dengene, te wiens behoefte de Mis en de Getijden worden gevraagd. De eerste wordt ontleend aan den grooten toeloop des volks tot de viering van het Feest.

Deze reden oordeelde Leo X toereikend, om tegen de gebruikelijke zede in, eigene Mis en Getijden te vergunnen op den sterfdag der toenmaals Zalige, thans Heilige Margaretha van Cortona. Hij deed deze vergunning, gelijk het in 't aangehaalde Breve heet (dict. lib. IV part. 2 cap. 3 num. 6), wijl er op dien dag een openlijk en

plegtig Feest gevierd werd, waartoe de naburige volken in grooten getale heenstroomden, zoodat het eenigzins onbetamelijk schijnen, en bij de meesten bevreemding wekken zou, wanneer op dien dag het officie van de Zal. Margaretha niet gebeden en de eigene Mis niet gelezen werd. De tweede omstandigheid wordt ontleend aan de verbreiding der vereering. Deze omstandigheid werd in aanmerking genomen, toen er gehandeld werd over de vergunning van eigene Mis en Getijden ter eere der Gelukz. Zita: want hare openbare vereering was niet enkel tot het diocees van Lucca beperkt, maar bestond reeds in de Bisdommen van Ravenna, Genua, Palermo, Saragossa en in andere steden zoo van Portugal als van Engeland.

70. Een derde omstandigheid is de oprigting van tempels en altaren, alsmede de vermelding (commemoratio) in de Mis en kerkelijke Getijden, zoo zij lange jaren is geschied: twee omstandigheden, zegt dezelfde Paus t. a. p., welke de goedertierene vergunning van Mis en Getijden aandringen. Dit staaft de bij uitstek geleerde man door tal van voorbeelden. »*Dringende beden*, zoo gaat hij voort, (num. 7.) *van koningen, vorsten, volkeren, indien ze uit vrije beweging, niet gedwongen geschieden en gesteund worden door verzoekschriften van Bisschoppen, schijnen een groot gewigt te hebben, waar het de vergunning geldt van Officie en Mis ter eere van Gods dienaren, wier vereering, sinds onheugelijke tijden bestaande, wordt goedgekeurd.*” Hij bevestigt dit eveneens door eenige beslissingen dezer H. Congregatie.

71. Daar nu het Feest van Jesus' H. Hart overal met plegtigen luister gevierd wordt en het volk in groote

menigte toestroomt, om de door den H. Stoel verleende Aflaten te winnen: daar deze allervroomste godsvrucht niet beperkt wordt binnen de grenzen van ééne stad, ééne provincie, één land, maar over de geheele christelijke wereld tot aan de uiterste streken van de Indiën en America voortgeplant en in oefening gebragt is: daar vele tempels, kapellen en altaren aan het H. Hart van Jesus zijn toegewijd: daar in tal van diocesen, waar een ander Missaal en Brevier dan het Romeensch gebruikt wordt, niet alleen de Commemoratio van het H. Hart, maar zelfs een eigene Mis en eigene Getijden in zwang zijn: daar eindelijk (blijkens het *Summarium* num. 9. 10) de smekingingen van Koningen, Vorsten, Cardinalen, Aartsbisschoppen, Bisschoppen en meer dan 140 aanzienlijke personen worden aangevoerd, twijfelen wij niet, of deze H. Congregatie zal ons verzoek, dat zoo regtmatig is en op zoo hechte gronden steunt, goedgunstig verhooren.

72. Want eenerzijds staat het vast, dat de vereering, aan Jesus' Hart alom bewezen, niet enkel allerheiligst is, maar dat men bezwaarlijk in de Kerk een heiliger devotie zal vinden; beschouwt men immers haar voorwerp, het H. Hart van Jesus, niets is goddelijker; beschouwt men haar doel, den liefderijksten Heiland vergoeding trachten te schenken voor de oneer, Hem in het H. Sacrament aangedaan, niets is heiliger: beschouwt men de in- en uitwendige acten, welke deze vereering uitmaken en geen andere zijn dan acten der voornaamste deugden, van geloof, liefde, godsdienstigheid, opoffering, berouw en vooral van wederliefde en dankbaarheid jegens Christus en van eereboete voor de beleedigingen, Hem in de Eucharistic door ondankbaren aangedaan, niets is

volmaakter: beschouwt men eindelijk de vruchten, welke zij ligtelijk kan voortbrengen en werkelijk dagelijks voortbrengt, namelijk een onmetelijke, zuivere, vurige, allerleederste liefde tot Jesus, men zal niets voortreffelijkers, niets wenschelijkers vinden: en gevolgelijk is het bewezen, dat deze vereering verdient, door deze H. Congregatie goedgekeurd en met de vergunning van eigene Mis en Getijden verhoogd en voltooid te worden. Te meer, wij andererseits niets tegengeworpen wordt of kan worden, wat niet afdoend wordt weerlegd, als blijken zal uit de antwoorden op de aangevoerde bedenkingen.

§ 8.

73. Na de onwedersprekelijke bewijzen, welke voor de vergunning van de bewuste Mis en Getijden *in 't algemeen* pleiten, te hebben uiteengezet, gaan wij over tot de *bijzondere* vergunning, welke thans wordt aangevraagd. Alhoewel wij die vergunning voor de geheele Kerk hadden kunnen verzoeken, (gelijk zij feitelijk in eenige onder No. 66 en 71 aangeduide brieven of smeekschriften wordt verlangd), of althans voor al die rijken, provinciën en Bisdommen, wier Koningen, Bisschoppen en andere vertegenwoordigers hierop hadden aangedrongen, zoo willen wij echter ons verzoek, opdat het des te gereeder worde toegestaan, eniglijk beperken tot Polen, tot de Spaansche Rijken, tot de voornoemde Aartsbroederschap onder den titel van Jesus' allerheiligst Hart, te dezer eerbiedwaardige Stede in de Diakenkerk van den H. Theodorus opgerigt, alsmede tot hare zuster-afdeelingen.

74. Wat Polen aanbelangt, vooreerst valt op te mer-

ken, dat, zoo ergens ter wereld de vurigste liefde, vereering, godsvrucht der geloovigen jegens het hoogheilig Hart van Jesus bloeit, deze nog diepere wortelen heeft geschoten in het Koninkrijk Polen. Getuigen hiervan de brieven der Poolsche Koningen en Bisschoppen. Een dezer, de Bisschop van Plock schrijft den 17^{den} October 1763: »Daar in 't Poolsche Rijk en de daarmee verbonden provinciën de devotie van het volk tot het Allerheiligst Hart van Jesus, onzen Verlosser, bloeit door de Broederschappen, welke in alle Diocesen door den Apostolischen Stoel opgerigt en met de gewone Aflaten verrijkt zijn: vermits in de meeste parochie- en klooster-kerken het Feest van Jesus' Allerheiligst Hart, op Vrijdag na 't Octaaf van 't H. Sacramentsfeest, met gezangen, Missen en predikatiën plegtig voor het volk wordt gevierd enz.»

75. Hiermede stemt de Bisschop van Ermeland overeen, die onder dagteekening van den 29sten October des zelfden jaars schrijft: »Neergeworpen tot den voetkus voor Uwe Heiligheid, veroorloof ik mij te verklaren, dat in dit Koninkrijk van Polen de devotie tot het Allerheiligst Hart van Jesus zeer verbreid is, zoodat hier vele, door den H. Stoel met Aflaten verrijkte Broederschappen bestaan en het Feest van het H. Hart Vrijdag na 't Octaaf van 't H. Sacramentsfeest met een eigene Mis (in de Duitsche Missalen gedrukt), met plegtige Processiën en predikatiën gevierd wordt enz.»

Datzelfde getuigen de Bisschoppen van Wilna, Kame-nice en anderen boven aangeduid. Een ieder ziet derhalve, met hoeveel grond zij de verwerving der gevraagde gunst verhoppen, dewijl de hoogstgewigtige, vroeger aangevoerde redenen (No. 68 en volgende) tevens hiervoor pleiten.

76. Daarbij komt nog een andere, voor het Poolsche rijk uiterst belangrijke omstandigheid, de vurigste hope zijner inwoners, door middel van deze godsvrucht tot het allerheiligst Hart van Jesus, bevrijd te worden van de grootste gevaren en algemeene rampen, welke deels het land dreigen, deels reeds kwellen en, gelijk bekend is, tot heden toe voortduren. Hierover drukt zich de vrome koning Augustus III voornoemd in zijn' brief (*Summar. No. 9, pag. 63*) aldus uit: »*Daar de tegenwoordige allersmartelijkste kwellingen zich steeds uitbreiden, zoodat zij een openbare en algemeene geesel zijn geworden, die alle soorten van personen, zoowel de leeken als de bedienaren der Kerk op geestelijk en tijdelijk gebied treft, neem ik in dezen algemeenen hoogsten nood mijne toevlugt tot het Allerheiligst Hart van Jesus en smEEK Uwe Heiligheid enz.*» Uit deze omstandigheid is nog een andere zeer krachtige beweeggrond af te leiden, welke voor de bewuste vergunning pleit. Daarop wijst de in dat stuk door en door ervaren Pater Guyet: (*Heortolog. lib. I, cap. 12. quaest. 1*): »*Bezijden de dankzegging voor verworven weldaden, (die gemeenlijk niet uitgesloten wordt), slaat de tweede beweegreden op het verwerven van gunsten: die beweegreden is namelijk de hope, eene of andere gunst te verkrijgen door de voorspraak van een' Heilige, dien de geestelijkheid en het volk tot dat einde bepaald of beloofd heeft, met grootere godsvrucht en met Feestgetijden zullen eeren. Aldus worden de HH. Sebastianus en Rochus op vele plaatsen door een plegtig Officie, ja door een Feest, als Zondag te vieren, geëerd, of wel om het aandenken van de verdrijving der pest, op hunne voorbede geschied, te bewaren, of wel om het vertrouwen te versterken op hun voortdurende bescherming tegen die plaag.*»

77. Ten opzichte van Spanje doen wij opmerken, dat dezelfde redenen, welke voor het koningrijk Polen pleiten, eveneens voor dit land geldig zijn. Want ook in Spanje bloeit een allervurigste godsvrucht en teederste liefde jegens het Goddelijk Hart: ook hier zijn zeer vele Broederschappen opgericht: ook hier wordt het Feest in vele plaatsen, zelfs in de voornaamste kerken, allerplegtigst gevierd: ook hier neemt men in bijzondere en openbare nooden zijne toevlugt tot het H. Hart en erlangen velen door hun gebed genaderijke en wonderbare uitkomsten. Dit alles ontleenen we aan het meergenoemde register der Aflaatsbrevens, (*Summar.* num. 7 en 8) maar inzonderheid aan de brieven der Aartsbisschoppen, Bisschoppen en Capittels van dat rijk, welke, naar luid van hetzelfde *Summarium* num. 10, het aanzienlijke getal van 33 bedragen, waarin het bovenstaande breedvoerig wordt beschreven, gelijk het Z. Emin. den Berigtgever wel gelieven zal mee te deelen.

78. Gewagen wij eindelijk van de uitnemende Aartsbroederschap van Jesus' Hart te dezer Stede, dan komt haar, als 't ware regtens, zulk een Officie reeds deswege toe, wijl zij niet enkel door het gezag van Z. Emin. den Cardinaal-Vicaris dezer Stad, maar door de Pausen zelve is opgericht, eene onstandigheid, welke de kerkelijke vereering van het Hart van Jesus boven allen twijfel verheft, gelijk wij vroeger bewezen hebben. (Vergelijk den hiervoren aangehaalde Pater Guyet lib. I. cap. 15 quaest. 2). Daarenboven weet een ieder, dat, in het algemeen gesproken, volgens de Rubrieken van het Romeinsch Brevier, de Titel- en Patroon-heiligen niet alleen een Officie en eene Mis behooren te hebben, maar dat zij

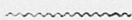

die behooren te hebben onder den dubbelen Ritus eerste klas, gelijk Gavantus verzekert, wanneer hij zegt: »*Van den Hoofdpatroon alsook van den Titel-helige wordt het Officie onder den dubbelen Ritus eerste klas gevierd. (Rubric. de Commemor. num. 3.) Evenzoo wordt van beiden Octaaf gehouden. (Rubric. de Octav. num. 1.) En alles wat wij vroeger aangegeven hebben, als behoorende bij den dubbelen Ritus eerste klas en bij de Octaven, moet worden toegepast op den Hoofdpatroon in de respective plaats en op den Titelpatroon in de respective kerk. Want in beide gevallen is de grond der feestelijkheid dezelfde.*» (Thesaurus Sacrorum Rituum tom. II sect. 3. cap. 12. num. 4.) Zoo oordeelt mede de voornoemde Pater Guyet (lib. II cap. 10. quaest. 1. pag. mihi 115).

79. Ten slotte zal een ieder zelf wel duidelijk inzien, dat ter vergunning van eigene Getijden en eene eigene Mis, zoo voor genoemde landen als voor gezegde Aartsbroederschap, de meest overtuigende gronden bestaan. Wij gaan nu onderscheidene formulieren van dergelijke Getijden en Missen, in verschillende Diocesen sedert lang gebruikelijk, aan het geheel onbevungen oordeel der H. Congregatie voorleggen. Hare taak zal het zijn, die naauwkeurig te toetsen, of zoo zij dit goed acht, den hooggeleerden Berigtgever ter herziening over te geven en dan te bekwamer tijde, volgens den vorm en de zede, die gebruikelijk zijn, de goedkeuring van deze Getijden en Mis bekend te maken. Mogten echter de door ons overgelegde formulieren dezen hoogwaardigen senaat niet gevallen, zoo onderwerpen wij ons aan zijne beslissing en uitspraak opzigtens de vergunning en uitgave van een ander Officie en zullen daarin nederig berusten.

80. Genaderd tot het tweede gedeelte van ons verzoek, de bepaling namelijk van den dag, waarop het voornoemde Officie moet gelezen worden, achten wij het niet noodig, hierbij langer te verwijlen. Want het schijnt geheel passend te zijn, de viering van dat Feest vast te stellen op Vrijdag na het octaaf van H. Sacramentsdag. Zulks eischt de natuur van het Feest en wel deswege, wijl het der Goddelijke Liefde vergoeding moet schenken voor de oneer, welke zij vooral in dit octaaf, als wanneer het H. Sacrament openlijk ter vereering is uitgesteld, van de oneerbiedigheden en beledigingen der ondankbaren te verduren heeft. Daarbij is het in schier alle Rijken, Provinciën, Bisdommen, Steden, Kerken en Broederschappen algemeene zede geworden, het Feest op dien dag te vieren, gelijk zoo wel uit de aangehaalde oorkonden (*Summar.* num. 2. pag. 3 § 2. num. 4. pag. 5. num. 6. pag. 7 en andere plaatsen), als uit de Constituties van voornoemde Aartsbroederschap te dezer Stede klaar bewezen wordt. Het valt derhalve niet te betwijfelen, dat dergelijke gewoonte meer dan toereikenden grond oplevert voor de bepaling van dien dag, ingevolge het bekende hoofdstuk: *quoniam: de Feriis.*

JOANNES BAPTISTA ALEGIANI,
ADVOCaat.

DECREET

VAN DE

CONGREGATIE DER H. KERKGEBRUIKEN,
waarbij de bede der Poolsche Bisschoppen en
der Romeinsche Aartsbroederschap wordt
ingewilligd. (*)

OP DE VRAAG:

Of een eigen Officie en Mis ter eere van het Allerheiligst Hart van Jesus vergund wordt, antwoordt de Congregatie: »De vergunning wordt geschonken voor de Bisschoppen van het koningrijk Polen, die een verzoekschrift hebben ingediend, alsook voor de Aartsbroederschap onder den titel van Jesus' Allerheiligst Hart.

Gegeven den 26 Januarij 1765.»

Door de meeste Hoogwaardige Bisschoppen van het koningrijk Polen, zoomede door de Aartsbroederschap der Stad, opgerigt onder dezen titel, aangezocht tot de vergunning van een Officie en Mis van 't Allerheiligst Hart van Jesus, heeft de Congregatie der H. Kerkgebruiken, gehouden den 26 Januarij dezes jaars, wel wetende, dat de vereering van Jesus' Hart, onder aanmoediging der Bisschoppen, reeds bijna over alle deelen der Katholieke wereld verspreid en reeds dikwijls

---

(*) Nilles. s. J. De rationibus festorum sacratissimi Cordis Jesu etc. tom. 1. p. 163.

door den Apostolischen Stoel begiftigd is met duizende Aflaatsbrevens, aan schier tallooze, wettig opgerigte broederschappen van Jesus' Hart uitgereikt; tevens begripende, dat door de viering van zulke Mis en Getijden, alleenlijk een reeds bestaande vereering uitgebreid en zinnebeeldig de geheugenis vernieuwd wordt van die goddelijke liefde, waardoor de Eeniggeboren Zoon Gods de menschelijke natuur heeft aangenomen, en gehoorzaam geworden tot den dood, gezegd heeft, een voorbeeld te geven aan de menschen, dat Hij zachtzinnig is en ootmoedig van Harte; om deze redenen heeft zij, op voordragt van Z. Emin. den Kardinaal-Bisschop van Sabinum, na het verhoor van den HEerw. Heer Cajetanus Fortis, Promotor fidei, na vormelijke afwijking van de beslissingen, den 30^{en} Julij 1729 gegeven, gemeend, het verzoek der Bisschoppen van het koningrijk Polen en der voornoemde Aartsbroederschap dezer Stad te moeten inwilligen, terwijl later over de goedkeuring der Mis en Getijden zal worden beraadslaagd. Dit bescheid der Congregatie, onzen Allerheiligsten Vader, Paus Clemens XIII door mij Secretaris ter kennis gebracht, heeft Z. H. gelezen en in alle deelen goedgekeurd.

Den 26 Februarij 1765.

e
-
-
l,
n
e
s
n
e
-
-
l,
s,
l,
r
e
-
l
-
ij
n

BIJ DEN UITGEVER DEZES IS VERSCHENEN:

DE BRUID DES KONINGS te Paray-le-Monial, door
W. VAN NIEUWENHOFF S. J. 132 bladz. Prijs 30 cent.

LEVENSCHETS van den eerbiedw. Pater Claudius de
la Colombière, uit het Fransch vertaald, met een voor-
rede van A. VERWEERD S. J. 80 bladz. Prijs 30 cent.

BLOEMEN uit Paray-le-Monial. Geestel. grondstellingen
van de Gelukz. Marg. Maria a la Coque, voor iederen
dag der maand, in gelithogr. omslag met goud en
kleuren. Prijs 25 cent. 100 ex. f 17.50.

NIEUWE NOVENE ter eere van het H. Hart van Jezus.
24 bladz. Prijs 7½ cent. 100 ex. f 6.—

PHOTOGRAPHIE van de H. Familie, naar een beroemde
staalgravure. Prijs 25 cent.

PHOTOGRAPHIE van het H. Hart van Jezus. Prijs:
Salonform. f 2.— Cabinet f 1.— Carte de visite f 0.25.

PHOTOGRAPHIE van de verschijning des Zaligmakers
aan de Gelukz. Marg. Maria, in den tuin van Paray-
le-Monial. Prijs 30 cent.

PHOTOGRAPHIE van het beeld van het H. Hart van
Jezus, geplaatst in de H. Ignatius-kerk. Prijs 30 cent.

PHOTOGRAPHIE van den H. Alphonsus Maria de Li-
guori, naar de origineele copy uit Rome. Prijs: Cabi-
netformaat 75 cent, Carte de visite 30 cent.
